SYNOPSIS ECCLESIAE BERGOMENSIS

Martino Antonio Guerrini,
Vincenzo Maria Coronelli

Digitized by Google

7
4-c
48

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
9
18 G
19

Ex Bibliotheca
jori Coll. Rom.
Societ. Jesu

7-4-c-48

Complete
Revisione 1968

SYNOPSIS
ECCLESIÆ
BERGOMENSIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE
VITTORIO EMANUELE BIBLIOTECA IN ROMA

Digitized by Google

Digitized by Google

SYNOPSIS RERUM, AC TEMPORUM ECCLESIÆ BERGOMENSIS

AB EIUS EXORDIO USQVE AD PROESENTEM ANNUM,

Dicata

ILLUSTRISSIMIS DOMINIS

Urbis Bergomenſis

DEPUTATIS, ET ANTIANIS

Patre Magiſtro Vincentio Coronelli M. C.
Sereniſſimæ Venetorum Reipublicæ
Coſmographo.

COLONIÆ M. DC. XCVI.
SUPERIORUM PERMISSU

Digitized by Google

Digitized by Google

ILLUSTRIS: DOMINIS Urbis Bergomenſis Deputatis, & Antianis

EA ipſa fœlicitate, qua quis obſequij Tributo animi pignora illuſtravit, ſub veſtris fortuna-

na-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

natiſſimis Auſpicijs (Illuſtriſſimi Domini) in apertum refero hunc Libellum Puſillum, atquè veſtrum adeò celebre Nomen fronti inſcriptum præſeferre geſtare, cenſeo, ne omni prorſus videatur viduari fulcimine, dum in eo Antiquiſſimæ veſtræ Bergomenſis Civit. Eccleſiæ Epiſcoporum Series diffuſiſſimè præmonſtratur. Siquidem notiſſima huius veſtræ Patriæ gloria, decus, & ſplendor, ipſam, (qua tument) ſuperbiam, laudabilem reddunt, hæc omnia etiam ſuum fortunãtur exordium talis exiſtimationis ab Inſulis. Quomodocumq; ſit tamen; eſtò primam eius fundationem neſcire multi Auctores teſtentur,

ac

Digitized by Google

ac ſuam omnimodè latere originem fateantur, nihilominus ſedem virtutum affirmant ſemper conſtitutam fuiſſe. Nequè dubitandum hoc eſt, & ſi non ſit, qui valeat in tam longo curſu temporis fontem, à quo Unda Bergomen. Civit. efluxerit inſpicere, quis inquam ipſius Curſum per tot Principum Dominia, per tot Regum, Imperatorumve jure abſque exanimatione proſequi poſſit? Attamen ſi Corpus ſub lumine ſine umbra non ambulat, ſic hæreditario Epiſcoporũ ſuorum abſque lumine tali ipſa elucere non poſſet. Et ſanè veſtris non nè oculis obuerſantur in dies glorioſa Illuſtriſſimi Epiſcopi veſtri Danielis Juſti-

nia-

niani geſta, ac celſitudo meritorum ſuorũ, quorum de Cauſa Venetias Conſilio permunijt, totã Bergomensẽ Diœceſem ſapiẽtia inſignivit, ſingularique Virtutum genere condecoravit? Quid enim ſublimius ad gloriam ſperare iam poterat? elucens ad pietatem, undique ſuæ bonitatis ſuffundens effectus viventium errores euellens exemplo. Cultus in Æcleſiam, Zelus in omnes, cuicumque per hunc clarè patet: Igitur ab oculis benignitatis veſtræ hoc ne diſpellatis munuſculum, ſed hilari vultu ipſum veſtra beneficentia conſpergite.

Humillimus, ac Obſequentiſs. Servus
F. Vincentius Coronelli.

Digitized by Google

SYNOPSIS

RERUM, ET TEMPORUM

ECCLESIÆ BERGOMENSIS.

Antiquit. Bergom.

B*Ergomum* Inſubriæ, ſive Galliæ Tranſpadanæ Urbem antiquiſſimam eſſe, & noſtri, & Romani ævi Auctores teſtantur; nam, & Porcius Cato de originibus, & Plinius ejus initia ad Orobios referentes, primam fundationem ignorare fatentur. Certè antiquiſſimus ortus eſt, quia dubius, & vera antiquitatis nobilitas, quæ originem neſcit. Non deſunt, qui à Trojanis, & Henetis, & Pergamenſibus Græcis ere-

ćta Urbis pergama velint: Alij, Trogum Pompejum, & Juſtinum ſecuti, Brennum Senonum Gallorum Ducem Urbis conditorem faciunt, quem melius amplificatorem dixiſſent. Frequentior Scriptorum ſenſus *Bergomenſem* originem à Græcis repetit, qui ducentis annis ante Trojanum excidium, Tyrreno Duce Italiam ingreſſi, univerſam penè, ut Livius, & Strabo enarrant, Colonijs implevère. Ab his Tuſci, ſive Hetruſci, & præſertim Orobij, qui hæc tenuere loca, & à quibus Barra oppidum conditum traditur, & cujus nunc vetuſtiſſima veſtigia Barrianus vicus ſervat; à quo *Bergomates* emanarunt, orti ſunt. Paruit poſt Græcam, & Tuſcam gentem Gallis, intra fines Ciſalpinę Galliæ, habita uſque ad Cornelium Lentulum, & Fulvium Flaccum Conſules, ante Chriſti Domini ortum 274, quibus primus de Inſubribus triumphus fuit; inde ſub Romanis ad municipij dignitatem evecta

per-

permiſſa eſt ſuis legibus vivere, & proprijs Decurionibus regi. Ruente Romana libertate in Cęſarum ditionem venit, & Probi Imperatoris reſcripto æræ Chriſtianæ anno 280, Crotacio *Bergomenſi* Viro illuſtri, ſub Ducali dignitate conceſſa Venetæ provinciæ, & uſque ad Pannonios fines Metropolis fuit. Succeſſit Crotacio in Urbis regimine Lupus ob Chriſtianam religionem Divus habitus, eique Sanctiſſima filia Grata, & poſt eam ſocia Heſteria, ſive Aſteria virgo, & martyr. Vices Romani Imperij paſſa uſque ad Seniorem Theodoſium in regnorum divortio Honorio ceſſit, & in occidentalium Cæſarum regimine uſque ad Auguſtulum fuit. Inde Athilæ, & Hunnorum direptionibus, Vandalorum, & Alanornm rapinis agitata Theodoricum Oſtrogotorum Regem habuit, donec expirante Gotorum regno Juſtiniani legislatoris armis, Narſetis dolo turbata pace, Alboini, & Longobardorum in jus ve-

nit . Proprios aliquot Duces Longobardę gentis habuit, quouſque, extincto per Carolum Magnum Deſiderio Rege, iterum in Occidentali Galloromano imperio fuit, & ſubinde Berengarijs, Otonibus, Henricis, reliquiſque Teutonicis Cęſaribus paruit, adminiſtrantibus plerumque Vicario Imperij nomine titulo comitatus, & jure cudendæ monetæ Bergomenſibus Epiſcopis, urbis regimen. Sęculo decimo tertio reparatæ ſalutis ſub Pontificatu Innocentij Quarti in ditione Pontificia numerabatur, donec jure feudali Turrianis Mediolanenſibus conceſſa, inde Vicecomitibus, tandem uti portum tranquillitatis ſuę anno 1428, Sereniſſimæ Venetæ Reipublicæ pacatiſſimum ſubijt, perpetuumque deſiderat dominatum.

Religionis initia Civitatis Bergomenſis Apoſtolis coeva ſunt, utpotè, quæ ad annum Chriſti quinquageſimum quintum ſpectant. Quo tempore, Claudij imperantis nono, Romam

in-

Digitized by Google

ingreſſus Apoſtolus Barnabas, juxtà ſupputationem Baronij in notis ad Martyrologium Italiam peragravit, & poſt Mediolanenſem ſedem erectam, una cum Cajo Romano, & Anatalone Græco Bergomi ſparſit Evangelij ſemina, quæ ſtatim in Narno Cive, & Protoepiſcopo Bergomen. fructum attulere centeſimum. Erexit Narnus Apoſtolorum Principi primam Eccleſiam, quæ uſque ad initia ſæculi decimi ſexti ſtetit in cęmeterio infrà dicendę Cathedralis Sancti Alexandri in Suburbio Canali. Narno ſucceſſit Viator Brixienſis ab Epiſcopatu Brixienſi ad hanc ſedem translatus, poſt quem Romulus Fęſulanus curam ſuſcepit brevi deponendam, cum rediens ad Fęſulanam antiquam ſedem martyrio coronatus interijt. Furentibus Ethnicorum perſecutionibus Domitiani, Trajani, Antonini, Severi, Maximini, Decij, Valeriani, & Aureliani, per fermè duo ſæcula percuſſis paſtoribus diſperſus

A. C. 55 S. Barnaba.

Narnus primus Epiſcopus.

II. Viator.

III. Romulus.

Poſt annos 200. Alexander Thebanus.

vagabatur Chriſtianus Grex, cum Vices Epiſcopi geſſit Alexander Thebanus Tribunus, & Vexillifer Thebeæ legionis, qui à Sedunenſi cæde dilapſus poſt carcerem Mediolanenſem, ſuperato ſicco veſtigio Abduæ fluminis vado, antiquam Chriſtianam pietatem, & religionem excitavit, & revocatis ab Idolorum cultu Civitatis primoribus Firmo, Ruſtico, Domneone, Domnone, & Euſebia, confirmatiſque antiquis Chriſticolis, & præcipuè Projectitio, Grata, & Heſteria, nobili martyrio, Decreto Maximiani Herculei, ante ſtatuam Crotacij in Divos gentiliũ ſuperſtitione relati, ſublatus ſacris Venerandi Corporis memorijs Civitatem decoravit; & poſt eum iniquè torti Firmus, & Ruſticus Veronæ, Domno, Domnio, & Euſebia, una cum Projectitio, & Heſteria *Bergomi*, non eodem tempore, ſed ſub eadem Maximiani perſecutione, quæ uſque ad Conſtantinum virus effudit, conſumpti ſunt.

Hinc

Digitized by Google

Hinc amor, & veneratio nomini Alexandri, cui reparatæ fidei decus univerſa Civitas detulit, promovente Grata Ducis Lupi filia, quæ Patrem, Matremque genuit Chriſto, & ad martyris Alexandri ſepulcrum inſigne excitavit ejus nomini Eccleſiam in ſuprema Collis parte, quo Civitas eminet, ubi vocant Borgo Canale. In hac uti Eccleſia Cathedrali præſide Projectitio primo Archidiacono, & martyre fundatum initio quarti ſęculi Capitulum quadraginta Canonicorum, quod poſteà per Divum Joannem Epiſcopum, & martyrem ad numerum quadraginta quatuor numerato Archidiacono, Præpoſito, & Archipresbytero dignitatibus, crevit, & perpetua ſucceſſione ad hæc uſque tempora perduravit, antiquiſſima fundatione ante ipſa capitula Patriarcalia Romana, cenſus ubertate, inſigni numero, & Romanæ Sedis, Cęſarumque privilegijs ſpectabile. Eccleſia ipſa Matrix Divi Alexandri ſo- *Circ. A. 310*

la Pontificalis fuit Epiſcopi, & Capituli ſedes, eo venerabilior, quo ſanguine Archidiaconi Divi Iacobi, & totius Capituli Canonicorum quadraginta, circa ſalutis annum 380. Arianorum irruptione truncatorum illuſtrabatur, cum anno 908. Beatus Adalbertus S. R. E. Cardinalis, ipſiuſque Sedis Antiſtes, conſiderans Eccleſiam ipſam ſitu infrequenti aſſurgentem, & in extrema Suburbij potius, quam Urbis parte, Clero, populoque ſuo commodum duxit, Ædem Divæ Agnetis in Civitatis Umbilico ſacram, Divo Levitæ, & martyri Vincentio inaugurare, & in novam Cathedralem, & Commatricem conſtruere, quod & dicto anno complevit, & præſtitit translata ad ipſam novam Divi Vincentij Concathedralem magna capituli parte, nempe Archidiacono, Archipresbitero, & 24 Canonicis ex prædicto Capitulo, & aſſignato Canonicæ clauſtro, prædijſque ad alimenta. Labentibus ſæculis

culis Concathedrales ipſæ, & privilegijs, & bonis adolevere, & præcipuè uſque ad initia undecimi ſæculi poſt Chriſtum natum, quo, ſoluta regulari convivendi conſuetudine, Canonici utriuſque Concathedralis morem Eccleſiarum Germaniæ ſecuti, de quo mentio apud Tritemium in Chronico Hirſaugiæ anno 975. extrà clauſtra habitare ceperunt, & ſuadente diabolo invicem ſæpius rixati de præeminentijs utriuſque Eccleſiæ, ſubſellia judicum Legatorum Apoſtolicorum, ipſorumque Pontificum ſæpiſſimè adiverunt, quorum reſcriptis, mandatis, ſententijs Archivia capitularia redundant. Anno 1561. inſigni munitione cincta novis propugnaculis civitas juſſu Sereniſſimę Reipublicæ deflevit dirutionem ipſius antiquæ Matricis S. Alexandri, quare pia cura Federici Cornelij tunc Bergomenſis Antiſtitis, poſteà verò S.R.E. Cardinalis Epiſcopi Patavini, inita fuit concordia inter utriuſque Cathe-

dralis

dralis Canonicos, cujus ſumma erat, ut cenſus utriuſq; Capituli regeretur à ſuis Canonicis impermixtè, ut Canonicis S. Alexandri juxtà Breve Pij IV. ſexto Idus Decembris 1561. eiſdem conceſſi fas eſſet reſidere unito Choro cum Canonicis S. Vincentij, ibique translata corpora S. Alexandri, aliorumque Sanctorum retinere, donec aliam Eccleſiam Sancto Protectori Alexandro extruerent honoribus, & privilegijs antiquæ Baſilicæ integrè auctoritate Apoſtolica ſubſtitutam. Nunqam tamen ceſſatum eſſet à litibus inter utrumque Canonicorum Collegium, etiam ſub eodem tecto Sancti Vincentij commorantium, niſi, quod irrito conatu tentaverant anno 1190. Clemens Papa III. & Sanctus Carolus Archiep. Med. S. R.E. Cardinalis cum poteſtate Legati de Latere Eccleſiam ipſam, & Urbem viſitans anno 1575, totque à tempore Clementis III. *Bergomenſes* Preſules, uſque ad præſens, feliciter Deo

dante

dante obtinuiſſet Illuſtriſſimus, & Reverendiſſimus Dominus Daniel Juſtinianus modernus Epiſcopus, qui compoſitis Capitularium animis, ſuppreſſa diviſione, ex titulo Concathedralitatis Sancti Vincentij, Capitulum ex utroq; Collegio in unicum, ſub ſola antiqua noncupatione S. Alexandri reſtituit, pro ut erat ante Beatum Adalbertum Carimalum, & Eccleſiam S. Vincentij ſub ſolo originario titulo S. Alexandri conſecravit, ejuſque novam, & inſignem fabricam, poſito 23 Junij 1689. primo lapide, ope, conſilio, pecunia promovit, obtenta ſuper hac omnium diſcordiarum extinctione, unione, & intitulatione, Apoſtolica confirmatione Innocentij XI. æternæ memoriæ Pontificis, ſub data Romæ 2 Junij 1688. Capitulum itaque tres habet dignitates, Primam Archidiaconi, ſecundam Prępoſiti, tertiam Archipresbyteri, prętereà officium Primicerij, & Cantoris, & Cimiliarchę, quo vocabulo an-

antiqua Capituli inſtrumenta ſæpius utuntur ad ſignificãdos Canonicos Archivio pręfectos. Interſunt Choro Canonici cũ uſu Cappæ violaceæ,& capitulo inſerviũt duo Sacriſtæ, ſex Cuſtodes, duodecim Reſidentes Capellani, & Chorum ipſum Seminarium nonaginta, & amplius Clericorum illuſtrat. Servat Cathedralis ipſa ſacra Lipſana corporis, & capitis S. Alexandri titularis, & primi Urbis Patroni, ſacra corpora Sanctorum Firmi, & Ruſtici martyrum, de quorum identitate, & exiſtentia judicatum fuit à ſacra Congregatione Rituum, referente Eminentiſſimo Roberto Bellarmino Cardinali die 17 Septembris 1611, quibuſcum colitur etiam corpus Sancti Proculi Veronenſis Epiſcopi, & Confeſſoris, inſuper corpora Sancti Narni, Sancti Viatoris Epiſcoporum, Sancti Joannis Epiſcopi, & martyris, Sanctæ Heſteriæ virginis, & martyris, quorum memorias Martyrologium Romanum ſuis locis refert.

ſert. Ibidem conduntur corpora Sancti Projectitij primi Archidiaconi, & martyris, & Sancti Jacobi alterius Archidiaconi cum 40. Canonicis, de quibus ſuprà, ab Arianis in Eccleſia Sancti Alexandri nobili martyrio conſumpti; quorum nomina, licet Martyrologium Romanum taceat, hiſtoriam, & res geſtas anniverſario officio, & ſacra Liturgia Eccleſiæ, & univerſo Clero Bergomen. coli conceſſit Sixtus Papa V. 14 Kalend. Julij 1587. & lectiones proprias, ab eodem Cardinali Bellarmino recognitas, tradidit Sacra Rituum Congregatio die 23 Auguſti 1614, una cum officio ſimili Sancti Lupi Ducis Bergomen. & Sanctæ Adleidæ ejus uxoris, & S. Domnonis nepotis, de quibus idem pro Eccleſia Bergomenſi Sanctę Sedis Apoſtolicæ privilegium, & judicium. Sunt præterea in Parochiali Sancti Andreæ Civitatis Bergomi ſacri cineres Sanctorum martyrum, Sancti Domneonis avi, & Sanctæ Euſebiæ

ſebiæ

ſebiæ nepotis virginis, & in Eccleſia Monialium Sanctæ Gratæ viduæ ſimul, & virginis *Bergomi* Duciſſæ à viro intactæ corpus, de quibus Martyrologium Romanum.

Parochias 13 in Urbe 276 in Diæceſi. Ædes ſacræ Tribules, quas Parochias vocant, tredecim ſunt in Urbe, & Suburbijs; in Diæceſi verò 276. quas inter multæ olim Collegijs Canonicorum inſignes, nempè in Monte Miſma, in Oppido Cluxioni, Nimbri, Leminis, Terni, Telgati, Caleppij, Ghiſalbæ, quæ temporum injuria amiſſis Canonicatibus ad ſtatum ſimplicium beneficiorum ex abuſu, vel reddituum tenuitate redactis, vix in Parochis, & Rectoribus retinent nomina Archipresbyteri, vel Præpoſiti, priſcæ dignitatis umbram, vel ſonum. Sunt in Urbe Hoſpitale Sancti Marci, & Conſortium Miſericordiæ cum regimine Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Majoris, pauperum alimonijs, alijſque pietatis operibus pingui cenſu inſtitutorum, ipſaque Eccleſia S. Mariæ Majoris

Digitized by Google

oris picturis, ſtructura, & ſacræ ſupellectilis amplitudine conſpicua, Cęnobia Monachorum Caſſinenſium in Diæceſi duo, Vall'umbroſanorum propè Civitatem unum, Lateranenſium pariter unum, Franciſcanorum Conventualium in Civitate unum, Obſervantium duo in Suburbijs, in Dięceſi octo, Carmelitarum in Civitate unum, in Diæceſi tria, Servitarum in Suburbijs unum, in Diæceſi duo, Prędicatorum in Suburbijs unũ, in Dięceſi unum, Theatinorum unum in Civitate, Minimorum unum in Suburbijs, Capucinorum in Suburbijs unum, in Dięceſi ſex, Auguſtinianorum in Civitate unum, in Diæceſi tria, Somaſchorum unum in Suburbijs, & Franciſcanorum tertij Ordinis propè Civitatem unum. Collegia Fęminarum voluntaria Collegialitate viventium in Civitate, & Suburbijs ſex, Aſceteria Monialium in Civitate, & Suburbijs decem, in Diæceſi vero ſex, ex quibus tria ſubduntur

Re-

Regularibus, reliqua omnia Epiſcopalis juris ſunt. Sunt præterea Montes frumentarius, & pietatis, ſive pignorum, aliuſque locus Pietas appellatus à ſtrenuo exercituum Duce Bartolomeo Colleono inſtitutus ad puellas inopes dotandas, nec non Domus Mendicantium, & puellarum periclitantium, & pro Orphanis duæ pro maribus, & pro fęminis, pro ſtultis alia, & pro mulieribus pęnitentibus propria, quam dicunt Convertitarum. Dięceſis tota dividitur in triginta tres Vicarìas, quibus ſubduntur omnes Parochiæ, & numerus incolarum Civitatis, & Suburbiorum aſcen-
Incolę Civitatis 25600 dit ad viginti quinque millia, & ſexcentos, Dięceſis verò ſolius ad centum quinquaginta mille; Si verò conſide-
Diœceſis 156000 retur Civitas, & Dięceſis, una cum tota latitudine agri Bergomenſis, etiã qua parte ſpectat ad Dięceſim Mediolanenſem, Brixienſem, & Cremo-
Sed in toto Agro Bergomenſi 188000 nenſem conflat numerum incolarum centum octuaginta octo millium;

Agri

Agri enim *Bergomenſis* inſignem partem occupat Mediolanenſis Diœceſis, & Brixienſis, & aliquam Cremonenſis. Contrà verò jus habet *Bergomenſis* Antiſtes in loco Faræ Abduæ Mediolanenſis ditionis, & in Vicaria Paderni cum quatuor adjacentibus Parochijs in agro Cremonenſi, & in Oppido Paratici Brixienſis territorij. Forma *Bergomenſis* Diœceſis ferè eſt quadrangula, ſi demas appendices prædictas Cremonenſem, & Mediolanenſem. Longitudo à meridie in Boream milliaria quinquaginta patet, latitudo verò ab Ortu in Occaſum dimidio minus excurrit. Tres ejus partes occupant colles primum, deinde montes, poſtremò alpes Rhetis finitimæ, quartam partem auſtralem ſtrata ante urbem planities complectitur. Epiſcopatus ſoli Archiepiſcopali Mediolanenſi fuit, & eſt Suffraganeus, ſemperque à ſui Ortu Romanæ Sedi coniunctiſſimus, nunquam admiſit hæreſes ſibi in cohærente Rhetia bac-

Figura Bergomenſis Diœceſis.

Longitudo, & latitudo.

Suffraganeus Archiepiſc. Mediol.

chantes, nec uſquam legas Eccleſiam *Bergomenſem* unquam adhæſiſſe Schiſmaticis Pontificibus, etiam cum Mediolanenſis Metropolis in Angilberto Archiepiſcopo ſuo anno 827. obedientiam Apoſtolicæ Cathedræ ejuravit, producta ad ducentos ſubinde annos contumacia, de qua Puteanus in Hiſtoria Inſubrica lib. 4. Baronius anno 1059. Sigonius lib. 5. anno 844. Triſtanus, Petrus Damianus, & alij cum Theſauro in Regno Italiæ in vita Henrici Claudi, Ughelius tom. 4. in Archiepiſcopis Mediolanenſibus, ubi de Anguilberto Puſterla, & alij, & tamen dum Archipræſules Schiſmatici occupabant Mediolanenſem, *Bergomenſem* regebant diligentiſſimi Præſules Aginus, Tachipaldus, Garibaldus, Ambroſius primus, Recho, Beatus Adalbertus Carimalus S.R.E. Cardinalis, Odoricus, & Azo, quorum memoria eſt in benedictione. Epiſcopalem *Bergomenſem* Sedem, Capitulum, & Eccleſiam Cathedralem

Pon-

Digitized by Google

Pontifices, & Imperatores plurimis gratiis, & privilegiis ornarunt, quæ tum ex Capitulari Archivio, tum etiam ex Epiſcopalis menſæ libro Barotio ſuis temporibus in ſequenti Præſulum ſeriæ proferemus. Epiſcopatus taxatur in libris Apoſtolicæ Cameræ in ſumma ſeptingentorum florenorum, cum verè aſcendat cura, & impendio Illuſtriſs., & Reverendiſs. Juſtiniani ad tria millia ſcuta auri redditus annui, & potior pars bonorum, tam Menſæ Epiſcopalis, quam Capitularis ex donariis, & liberalitate Regum Lungobardorum, & deinde Cęſarum Germanicorum profecta cernitur in infra citandis privilegijs, & diplomatibus. Literariæ Reipublicæ magnum dedere incrementum *Bergomenſis* patriæ filii Ambroſius Calepinus, Petrus Maffejus, Petrus Bongus Canonicus, Ioannes Philippus Foreſtus, Torquatus Taſſius, Albericus Roxiatus, aliique frequentes. Cardinalium Collegium obtinuere,

Taxa flor. 700

B 2 præ-

præter antiquum B. Adalbertum, à Sancto Celeſtino Quinto, Gulielmus Longus *Bergomenſis* magni nominis vir anno 1294; à Beato Pio Quinto Io: Hieronymus Albanus 1570; & à tertio Pontificatus anno Gregorii Decimi 1273. uſque ad finem Pontificatus Ioannis XXI, nempè ad annum 1277. ſub quatuor Pontificibus fuit Vicecancellarius S. R. E. Magiſter Lanfrancus de Treſcurio Oppido *Bergomenſi* Cathedralis Patriæ, & Ticinenſis Archidiaconus, de quo Ciaconius Tomo ſecundo, ejuſque pietatis memorias ſervat antiquus Codex anniverſariorum in Tabulario Capituli *Bergomenſis*, ſub die 4 Julii; Alios plurimos Epiſcopos tum *Bergomenſis*, tum aliarum Eccleſiarum, & priſca, & noſtra ætas habuit natu *Bergomenſes*, & plurimos S. R. E. Cardinales, qui licet Bergomi non ſint orti, tamen ex familiis *Bergomenſis* Agri originariis emanarunt.

Epiſcopatus *Bergomenſis* ab ipſa ſui fun-

Digitized by Google

fundatione à quocunque jure patronatus liber fuit, & Præſules *Bergomenſes* à Capitulo Cathedralis electi leguntur iuxtà antiquos Canones uſque ad annum 1296; Quo auctoritate Bonifacii Papæ Octavi inſtitutus fuit Joannes hūjus nominis quartus ex Canonico Cathedralis, & familia Scancia *Bergomenſi*, à quo tempore ceſſavit poteſtas Capituli ob Pontificias reſervationes, de quibus in cap. *Si eo* Bonifacii Octavi de electione in ſexto, & in extravaganti ad regimen 1335. Benedicti Duodecimi, de quibus, & earum juſtis cauſis latè Barboſa de poteſtate Epiſcopi par. 1. tit. 1. cap. 3. n. 27. Et Ughelius de Eccleſia *Bergomenſi* in Italia ſacra tom. 4. fol. 679. Inſignia, ſive ſtemma, & ſigillum *Bergomenſis* Capituli eſt imago equeſtris divi Titularis Alexandri cū vexillo liliato. Curia Epiſcopalis proprium non habet ſtemma, ſed utitur Gentilitiis Epiſcoporum. Titulus Comitatus Epiſcopo *Bergomenſi* in uſu eſt

Capitulū eligebat Epiſc. uſq; ad annum 1296

Stemma Capituli.

Epiſc. gaudet Tit. Comitis cū poteſtate gladii, & jure cudendæ monetæ.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

à pluribus ſæculis, tum ex antiquo Cęſarum feudo, tum ex conceſſo urbis dominio, reſcripto Arnulphi Regis 890; & Rodulphi Burgundiæ Regis dato Ticini 3 Decembris 922. & Ottonis primi Imperatoris 967. & Ottonis ſecundi 973. & Federici Enobardi 1156. cum jure cudendæ monetæ. Quæ omnia tum tabularium Capituli, tum liber cenſualis Barotius Menſæ Epiſcopalis autenticè ſervant. Acceſſit peculiaris hæreditas ex aſſe Attonis, & Ferlindæ Comitum Oppidi Leminis, qui ex Leuca familia ortus, una cum uxore Ferlinda jura ſua feudalia Epiſcopatui *Bergomenſi*, & Cathedrali Sancti Alexandri anno ſalutis 975. legavit, confirmante Henrico primo Imperatore anno 1015. & Rege Conrado anno 1206. Hæc dominia expirarunt emptione Comitatus Morenghi, & Carpineti ex ſemiſſe cum Procuratoribus Divi Marci, confirmante Sanctiſſimo Pio Papa Secundo anno 1457; collata

lata ad id pecunia ab incolis Oppidi Leminis, ex quo factum eſt conſentiente Sereniſſima Veneta Republica, ut ad hunc uſque diem Comitatus titulo, & pleno regiminis jure Epiſcopus *Bergomenſis*, una cum familia Jovanella Patricia Veneta, quæ Procuratoribus Divi Marci ſucceſſit, Prætorem eligat pro Oppido Morengho, & Carpineto ad jus dicendum tam in cauſis ſanguinis, quam civilibus. His per compendium de ſtatu, & dignitate *Eccleſiæ Bergomen.* libatis, Epiſcoporum ſeries quotquot ex antiquitatis ſinu erui potuere ſuccedat.

Primus Sanctus Narnus, origine *Bergomenſis*, ab Apoſtolo Barnaba ordinatus, qui poſt indefeſſam prædicationem, & primæ Eccleſiæ erectionem ſub titulo Principis Apoſtolorū, & peregrinationem Compoſtellanam vigeſimo ſuæ ſedis anno, & ſalutis ſeptuageſimo quinto die 27. Auguſti quievit in Domino. Ex ejus calva nitida, *Series Epiſcop. Bergom.* *S. Narnus I. Ep. Berg.*

Digitized by Google

& perennis ſcaturiebat aqua , quæ religioſè epota ægrotantibus proficiebat uſque ad tempus , quo deſiit ſcribere Franciſcus Bellaſinus Hiſtoricus *Bergomenſis* anno 1515. de aqua prædicta mirabili recentior memoria habetur in inſtrumento translationis reliquiarum ad Eccleſiam Sancti Vincentii ob dirutionem antiquæ Sancti Alexandri 1561; Quod legitur penes Ughelium ſub Federico Cornelio Epiſcopo *Bergomen.* in Italia ſacra tom. 4. fol. 709. ubi de Sarcophago Divi Narni aperto refert his verbis . *In eo erant aquæ limpidæ onciarum trium , & oſſa humani corporis diſiuncta quidem inter ſe , & perforata calvaria , cæterum quaſi per articulorum ordinem adjacentia , aqua circumfoſſa*. Celebratur ejus officium ſub ritu duplici die 27 Auguſti .

S. Viator II. Ep. Bergom.

II. *Sanctus Viator* Brixienſis Sancti Narni diſcipulus poſt Brixienſis Urbis Epiſcopale regimen translatus ad *Bergomenſem* Sedem poſt tredecim à translatione annos Sanctiſſimi obiit

Digitized by Google

19. Kal. Januarii, quo die ſolemni duplicis ritus officio, colitur.

III. *Sanctus Romulus* Epiſcopus Feſulanus Patricius Romanus, & Sancti Petri Apoſtoli diſcipulus, qui *Bergomi* per annum, & dimidium Epiſcopale regimen adminiſtravit, duos mortuos ſuſcitavit, languores curavit, multoſque ab Idolorum cultu abegit, ſed anno ſalutis 91. Angeli monitu ad antiquam Feſulanam Sedem revocatus, ibi martyr occubuit.

Durantibus Cęſarum repetitis in Chriſtianos cędibus manſit *Bergomenſis* Vinea ſine Rectore, aut ſi habuit, nomina, & res geſtas noſtra vel Patrum ætas ignorat, cum hoc unum conſtet, quod anno 290. primus legionis Thebanæ ſignifer Alexander ſacris imbutus à Zabda Epiſcopo Hieroſolimitano, & confirmatus Romæ à Marcellino Pontifice, in Sedunis cum Duce Mauritio pro Religione Chriſtiana, Maximiani Herculei juſſis contemptis, intrepidè ſtetit,

Digitized by Google

tit, & à ſociorum decreta cęde dilapſus Mediolani captus in carcere Zebedeo detentus, à Materno Mediolanenſi Præſule viſitatus, indeque poſt flagra, & tormenta à converſis lictoribus ereptus, ſuperato ſicco pede ad Faram Oppidum Abduæ flumine, *Bergomum* venit, ubi poſt Evangelii prædicationem duodeviginti diebus productam, nobili martyrio Chriſtianam religionem erexit, & in diſcipulorum ampla ſegete mirè propagavit. An Divus Alexander, Urbis primus Patronus Epiſcopis *Bergomenſibus* adnumerandus ſit certant auctores, certiorem verò ſenſum ſequuntur, qui narrant, eum è carcere Mediolanenſi ad *Bergomenſem* Eccleſiam à Materno Archipræſule directum, tunc quoque Epiſcopum electum fuiſſe, non tamen ritu ſolemni inauguratum, cui adſtipulatur officium ejuſdem Sancti Alexandri Sanctæ ſedis oraculo comprobatum, ubi expreſsè notatur, Divum Alexandrum vices Epiſcopi ſtrenue

exe-

Digitized by Google

executum, & antiqua Divum pingendi ratio in habitu equeſtri, non Pontificali. De electione prædicta in Epiſcopum *Bergomenſem* plura ſunt teſtimonia, ponderoſius verò B.Pinamontis diſcipuli Sancti Dominici, antiquam, & ſuo tempore vigentem referentis de tali electione ſententiam. Poſt coronam triumphatori Alexandro donatam curam *Bergomenſis* Eccleſiæ ſuſcepere Protoarchidiaconus Projectitius promovente Chriſtianam rem Grata, Lupo, Adleida, & Heſteria, totoque Canonicorum Capitulo in æde Principe, Alexandri nomine ſacra, per Projectitium inſtituto. Sublato perſecutoris enſe, & martyrum albo conſcripto ipſomet Projectitio, nullus legitur Eccleſiæ adminiſtrator uſque ad annum Domini 360; quo emerſit Jacobus Archidiaconus è Saulo factus Paulus, & ex Ethnico factus Eccleſiaſtes, ſive, ut alij ſcripſere ex Ariano factus Catholicus, Epiſcopales

vices

vices geſſit , quo tempore , & ipſa Mediolanenſis Metropolis Auxentium Arianum Archiepiſcopum tolerabat cogente Conſtantio hæretico Cæſare. Hujus ætate contigit memoranda cędes quadraginta Canonicorum ſacræ Pſalmodiæ in Cathedrali Divi Alexandri vacantium , quos intrepidos Ariani milites edictis Conſtantii , & Juſtinæ Cęſarum in Catholicos graſſantium, nemine fugiente, aut quęrente latebras , martyrio candidarunt; quo mortis genere, & ipſe Archidiaconus Jacobus poſt reſtauratum novo Clericorum delectu Capitulum, è ſuggeſto præceps datus abſumptus eſt anno 380. Pacato, electione Divi Ambroſij Mediolanenſis Archipræſulis Eccleſiæ ſtatu in Inſubribus , Urbem inviſit Beata Maxentia, & tres ejus filii Romani Cives , Vigilius , Claudianus, & Maorianus , quorum opera religio propagata , & propulſata legitur Ariana lues, memoriaſque hucuſque ſervat collis proximus ur-
bi

Digitized by Google

bi Divi Vigilii nomine, & ęde celebris.

IV. A Divo Ambroſio ordinatus Epiſcopus *Bergomenſis* legitur nomine *Dominator*, qui deſijt circa annum Domini 400. Ejus antiquam imaginem ſervabat Chorus Matricis Eccleſiæ Sancti Alexandri ſolo æquatæ anno 1561. *Dominator IV. Ep. Berg.*

V. *Stephanus*, cujus ſimilis ſtabat imago in dicta Eccleſia. *Steph. V. Ep. Berg.*

VI. *Præſtantius*(non Projectitius ut ſcripſit Ughelius in Italia ſacra) interfuit Provinciali Synodo Sancti Leonis Papæ decreto, coactæ ab Euſebio Mediolanenſi, & in calce Epiſtolæ Synodicæ in loco poſt Archiepiſcopum, & Suffraganeos ordinationis ſuæ ſubſcripſit. *Ego Præſtantius Epiſcopus Eccleſiæ Bergomatis, in omnia ſupraſcripta conſenſi, & ſubſcripſi anathema dicens his, qui de Incarnationis Dominicæ Sacramento impia ſenſerunt*. Vixit temporibus Calcedonenſis Concilii contra Eutichetem ſub Martiano, *Præſtantius VI. Ep. Berg.*

no, & Pulcheria Auguſtis, anno Chriſti 452, eamque Synodicam Epiſtolam cum ſubſcriptione Præſtantii legere eſt penes Labbeum in collectione maxima Conciliorum tom. 3. fol. 1336.

VII. *Claudianus*, cujus nomen, & imaginem Chorus antiquæ Eccleſiæ Sancti Alexandri ſervabat.

VIII. *Laurentius* interfuit Sextæ Synodo habitæ Romæ à Simmaco Papa Kal. Octobris anno Domini 504. ſub Theodorico Rege, ubi de cuſtodia eleemoſynarum, & bonorum Eccleſiæ, aliiſque Cleri reformationibus decretum eſt. Signavit his verbis ſexageſimo quarto loco poſt Pontificem. *Laurentius Bergomas*, & ſecundum aliorum lectionem *Laurus Bergomas*. Acta cum dictis ſubſcriptionibus refert in collectione Conciliorum Labbeus tom. 4. fol. 1378.

IX. *Ioannes* primus obiit anno 556; quem ex antiquo epitaphio martyrio coronatum vult patrius hiſtoricus Ce-

le-

Digitized by Google

leſtinus, ſed ex ejuſdem lapidis recta interpretatione negat Ughelius. Rexit Eccleſiam longo tempore, cum vixerit argumento dicti epitaphii ætate ſupra ſæculum.

X. *Simplicianus*) Quorum nuda no-
XI. *Babianus*) mina ſilentibus hi-
XII. *Quintianus*) ſtoriis ſervavit cum eorum iconibus antiqua Eccleſia Cathedralis Sancti Alexandri diruta anno 1561.

XII. *Divus Ioannes* ſecundus Martyr, civis, & Canonicus *Bergomenſis*, conſecratus à Ioanne Bono Archiepiſcopo Mediolanenſi, aut ſecundum aliquos ab Aſterio Archipræſule Mediolani. Sedit annis 29. occiſus pro Catholica fide in ipſo Templo Divi Alexandri ab Alachide Duce Longobardo Tridentinorum Ariano, ob exquiſitum in eum odium, eo quod invictus pugil cum Archiepiſcopo Mediolanenſi utroque gladio contra Arianos ſemper pugnavit. Martyrium ejus incidiſſe in annum 683, alii

ſup-

ſupputant in annum 692. ex variis patriæ memoriis. Viri ſanctitas, & doctrina penes Patrios, & exteros auctores inſignis eſt, de qua ultra Martyrologium Romanum,& Ughelium, & auctores *Bergomenſes* multa ſunt elogia, & monumenta Baronii, Galeſini, Genebrardi, Platinæ, Sigonii, & Sabellici, & ipſius coætanei Longobardorum Hiſtoriographi Pauli Diaconi lib.6. cap. 3. Interfuit Romano Concilio anno Domini 680. ſub Agathone Pontifice Romano, ubi primus poſt Manſuetum Archipræſulem Mediolanenſem ſubſcripſit Decretis fidei contra Monothelitas, his verbis, ut in actis Concilii Conſtantinopolitani tertii ſub Conſtantino Pogonato Imperatore, actione quarta in collectione maxima Conciliorum Labbei tom.6. fol.700. *Ioannes indignus Epiſcopus Sanctæ Eccleſiæ Bergomatis in hanc ſuggeſtionem, quam pro Apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus ſimiliter ſubſcripſi*. Numerum

Ca-

Canonicorum auxit, & Eccleſiæ proventus, ipſumque Grimoaldum Longobardorum Regem ex Ariano Catholicum fecit, iuxtà Sigonium, & Baronium à quo plura reportavit privilegiorum diplomata, & præcipuè conceſſionem Oppidi Faræ in agro Mediolanenſi, & iuxtà veriorem annorum calculum ſedit in Epiſcopali Cura annis 47. Floruit miraculis, & vivus, & poſt obitum.

XIV. *Beatus Antoninus* Civis *Bergomenſis* ſub Divo præceptore, & præceſſore educatus Sacerdos, & Canonicus delectus poſt triumphale martyrum ejuſdem Sancti Præceſſoris anno 691. à Capitulo electus, Epiſcopale onus humiliter ſuſcepit, & difficillimis temporibus adminiſtravit, quo tempore Rotarius Longobardorum Dux *Bergomenſis*, captus ab Ariperto, *Bergomenſem* Urbem in ultimas coniecit anguſtias. Interfuit Beatus Epiſcopus cum alijs Inſubriæ Prælatis celebri translationi Sancti

Auguſtini Eccleſiæ Doctoris facta, Ticini juſſu Luitprandi Regis anno 718, vel iuxtà alios 734. Pugnavit contra Iconoclaſtas tunc inſurgentes. Ejus motus ſanctitate Cunipertus Longobardorum Rex Farenſe occupatum Oppidum Divo Alexandro reſtituit. Ædificavit, vel amplificavit ędem in Monte Divo Vigilio Epiſcopo, & Martyri Tridentino ſacram, & in optima ſenectute ſeptuageſimo quinto ſuæ Sedis anno, & iuxtà alios ſexageſimo ſeptimo anno ſalutis 758. quievit ætate ſæculari in pace, ſepultus in Cathedrali Sancti Alexandri ſub Deſiderio noviſſimo Longobardorum Rege, de quo præter patrios Hiſtoricos, & Ughelium multa affert Sigonius, & memorant privilegia, quæ in Tabulario Capituli aſſervantur Caroli Tertii, Arnulphi, & Ludovici Tertii.

XV. *Aginus Bergomenſis.* à Capitulo datus Succeſſor Beato Antonino, rexit Cathedram annis 58. defunctus

810.

810. Excepit in benedictionibus Carolum Magnum ſacra Divi Alexandri Lipſana viſitantem, à quo munera, & privilegia reportavit inſignia; quorum ſillabum continet diploma Federici Ænobardi, de quo ſupra. Eo promovente plures Eccleſias tam in Urbe, quam in Diœceſi Caroli pietas extruxit. Inventas poſt annos 500. à cæde reliquias Sanctæ Heſteriæ Virginis, & Martyris, ſolemni Cleri, & populi concurſu mirabiliter tranſtulit, & digno poſuit Sarcophago in dicta Cathedrali.

XVI. *Tachipaldus Caſtilioneus* Mediolanenſis iuxtà Ughelium, & alios (*Bergomenſem* ex Oppido Caſtione Vallis Serianæ vult Celeſtinus) à Capitulo electus, ſedit annis 45. mortuus 855., quo Pontifice corpora Sanctorum Firmi, & Ruſtici Martyrum *Bergomenſium*, & Proculi Epiſcopi Veronēſis *Bergomum* delata, apud Rivum Gardelli, propè Urbem abſcondita permanſerunt uſque ad annum 1156.

Digitized by Google

Quæ de quodam Graſmundo aſſerto Succeſſore aliquis ex patriis Hiſtoricis attexuit, & ex illo exſcripſit Ughelius, nullo fulciuntur fundamento, & allatum à patrio Hiſtorico documentum probat tantum Æraſmundum Epiſcopum titularem obtinuiſſe beneficium Sancti Andreæ Parochialis *Bergomenſis*.

XVIII. *Agauno*, ſive *Haganonus* ab anno 855. uſque ad 875. Sedem tenuit. Favit juxtà Anaſtaſii Bibliothecarii ſententiam Regi Lotario jura nuptialia violanti contra Teutpergam Reginam conjugem pro Valdrada pellice, reſtititque hac de re anathematibus Nicolai Papæ primi; Verum pœnitentia ductus, & in gratiam ſanctæ Sedis receptus contumaciam adeò ſeriò compenſavit, ut Reginam ipſam Teutpergam regno profugam in Diœceſi receperit, quæ ſub diſciplina Beati Alberti fundatoris Abbatiæ Sancti Jacobi de Pontita in agro Diœceſis *Bergomenſis* tunc viventis,

ad-

Digitized by Google

adeò profecit ut neglecta regii nitoris cura pluribus ædificiis regia munificentia extructis, & ampliſſimè ditatis, in Monaſterio Sancti Egidii de Funtanella ejuſdem Diœceſis propè Pontitam pluribus annis vixerit, & plena meritorum deceſſerit, ibidem ſepulta in arca marmorea Eccleſiæ ipſi Sancti Egidii adhærente, quæ adhuc viſitur. Adhæſionem hanc initio ſchiſmatis Epiſcopi Hagannonis contra Teutpergam, & juſſa Nicolai Papæ nullus alius auctor retulit, niſi Cœleſtinus ex Anaſtaſio, quam geſta ab ipſo Hagannone, favore Teutpergæ deſtruunt, & acta integra Conciliabuli Aquiſgranenſis, & Metenſis, & alia favore Uldradæ, quæ leguntur ſub anno Domini 860., & 862. in tomo octavo collectionis Labbeæ Conciliorum, ubi referuntur nominatim Epiſcopi congregati, & nulla legitur mentio Hagannonis noſtri, quem imò ſanctiſſimè Epiſcopatum geſſiſſe probat Peregrinus antiquior

auctor *Bergomen.* parte 1. cap. 15. & conſonat Epitaphium ab ipſo Cęleſtino relatum parte ult. lib. 15. cap.4., in quo juxtà verum temporum calculum, ubi notat ſediſſe annis 30., demēda eſt decas, & ſcribi ſediſſe annis 20.

XVIII. *Garibaldus* ex illuſtri Caleppia familia *Bergomenſi* à Capitulo electus circa annum 876. ſedit annis ſeptem, circa quod tempus ſeſſionis emendandi ſunt auctores patrii, & Ughelius, quibus omnibus ignotum fuit, interfuiſſe Garibaldum celebri Synodo Ravennatenſi coacta à Ioanne Octavo Pontifice menſe Auguſti, & ſecundum aliquos menſe Novembris anni 877., cui præſente, & ſubſcribente ipſo Summo Pontifice decretis circa Eccleſiaſticam immunitatem reſtituendam, & defendenda jura uſurpata à tyrannis AuguſtuDunnenſis Eccleſiæ, loco quadrageſimo ſeptimo ſub ſignatura Pontificis prædicti, aſſenſit his verbis *Garibaldus Bergomenſis Epiſcopus ſubſcripſi*, ut legitur

in

in actis ejuſdem Concilii penes Labbeum tom.9. fol.303. Excepit die 30. Julii 883. Carolum Tertium Imperatorem ex voto Eccleſiam Sancti Alexandri viſitantem, qui etiam tribus diplomatibus ad ipſius Epiſcopi, Capituli, & Eccleſiæ decus multa largitus eſt, & de ſalute mirabiliter recepta ex viſitatione dictæ Eccleſiæ teſtatus. Conceſſit Monaſterium Sancti Michaelis de Cerete ad flumen Olii, quod etiam in centum libris Olei Capitulo annis ſingulis fecit perpetuò vectigale. Extant diplomata ipſa in autographo ſub data ultimæ diei Julii 883. in Archivio Capitulari, & leguntur impreſſa penes Cęleſtinum, & Ughelium.

XIX. *Ambroſius*, primus hujus nominis à Capitulo electus, ſedit anno uno; ejus memoriam ſervat liber annualium Capituli Cathedralis.

XX. *Recho* primus anno ferè ſedit, nec ullo nomine magis Epiſcopatus ejus illuſtris habetur, quam ex

promotione ejus tempore facta ad Archidiaconatum *Bergomenſem* Beati, vel Sancti Adalberti Carimali ex Præpoſito ejuſdem Eccleſiæ, qui in Epiſcopatu ſucceſſit anno 885. juxtà veriorum temporum ſupputationem, ex actis Conciliorum, & diplomatum Caroli Tertij Cæſaris, & Arnulphi Regis, de quo infrà confirmatam.

XXI. *Beatus*, ſive (juxta Cœleſtinum, & Ughelium, & alios) *Sanctus Adalbertus*, ſive *Adelbertus* ex nobili, modo extincta, Carimalorum familia *Bergomenſi*, ex Canonico, & inde Præpoſito, & noviſſimè Archidiacono *Bergomenſis* Cathedralis Epiſcopus à Capitulo electus anno 885., ſedit annis 50., & obiit die 13 Novembris 935. Ædificavit Eccleſiam Sancti Vincentii in ſolo alterius Divæ Agneti ſacræ anno 886., quam etiam auctoritate Stephani Quinti Pontificis voluit eſſe antiquæ Cathedralis Sancti Alexandri ſociam, & Concathedralem, & tanquam ſitæ in Urbis Um-

Umbilico facillimè civibus pervio, & vicino, Archidiaconum, Archipreſbyterum, & Canonicos viginti ſex ejuſdem curæ cultui, & officiis Divinis in ea peragendis addixit. Eidem inſigne privilegium ab Arnulpho Italiæ Rege, ſub die prima Februarii 894. obtinuit, quod cum ſigillo ipſius Regis imaginem referente; ejuſque ſubſcriptione adhuc integrè ſervat Capituli Tabularium. Bona, & cenſum ejuſdem mirificè auxit, & tandem anno 908. die prima Maii Capitulo conſentiente, clauſtrum Canonicæ aggregavit, ut ibidem Archidiaconus, Archipresbyter, & Canonici vigintiquatuor conviverent, & reſiderent, qui retroactis annis cogebantur poſt Divina peracta ad Canonicam antiquam Sancti Alexandri dietim redire. Hinc emerſit error patriorum Hiſtoricorum, ex quibus plures ſcripſerunt, Eccleſiam Sancti Vincentii in gratiam Berengarii Regis anno 908. erectam fuiſſe, cum diploma

Ar-

Arnulphi prædictum, aliaque documenta plenè evincant, Eccleſiæ fundationem multis retrò annis, & ante Berengarii regnum fuiſſe; & pro auctorum concordia aſſerendum eſt, fundatam quidem Eccleſiam anno 886., ſed imperfectam adhuc, et ſine uſu, & dominio Canonicæ permanſiſſe, uſque ad Berengarii tempora, cujus liberalitate, & ipſius Adalberti Præſulis pietate Canonicam manſionem habuit anno 908., & quodammodo erectionis ſuæ perfectionem, vt ex ipſo originalis inſtrumenti donationis Archetipo in Archivio Capituli exiſtente ſub data prædicta, & ex donatione mercatus, & nundinarum ſolemnium Sancti Alexandri eodem anno facta à Rege Berengario clarè liquet. Summas calamitates magna paſtorali fortitudine perpeſſus, Urbē pluries vaſtatam ab Ungaris, ab exercitu Arnulphi, Berengarii, & Ludovici Imperatoris Sacro Eccleſiarum Theſauro, proprioq; patrimonio reſtau-

ſtauravit. Antiquam Cathedralem Sancti Alexandri miſerè combuſtam auguſtè reſtituit, confeſſionem cineribus ipſius Tutelaris Sancti Alexandri, nec non Sancti Narni, & Viatoris condendis ſub ipſa reędificata Eccleſia conſecravit. Dominium, & Comitatum Urbis, et Diœceſis ſibi, et ſucceſſoribus à Regibus Italiæ, et Cęſaribus impetravit, et piiſſimè geſſit. Plurimas Eccleſias dotavit, et ditavit partim à ſe excitatas, partim reſtitutas, quorum omnium recolendas ſervat memorias prædictum Archivium in diplomate Ludovici Cæſaris 23 Maii 901., et Berengarii 28 Junii 903. dato Modoetiæ, et 16. Aprilis 908., et primæ Septembris 915. et Rodulphi Germaniæ Regis dato Ticini 3. Decembris 922. & ex teſtamento piiſſimo ejuſdem Pręſulis anni 929. Evectus legitur ad Cardinalitiam dignitatem circa annũ 900. à Pontifice Ioanne nono apud plures ex patriis Hiſtoricis, & apud Ioannem

Primus Epiſc. & Comes.

Phi-

Philippum Novarienſem, alioſque, & in antiquiſſimo Calendario Cathedralis *Bergomenſis* ſub die undecima Novembris, ipſumque Sanctum vocari probant, ultrà auctores patrios Galeſinus in Martyrologio, Ughelius, & tabulæ Mediolanenſis Eccleſiæ.

XXII. *Recho* Secundus Civis *Bergomenſis* à Capitulo electus anno 935. ſedit annis ſeptem, & deceſſit anno 942., cujus nulla præter nomen extat memoria.

XXIII. *Oldericus*, ſive *Oderius*, aut *Odoricus* apud patrios auctores, cum tamen dicendus ſit *Odelricus*, ut conſtat ex actis Concilii Ravennatenſis omnino hucuſq; ipſis auctoribus noſtris ignoti Civis *Bergomenſis* à Capitulo electus anno 942. ſedit annis 26.!, obiitq; gloria paſtoralis ſollicitudinis illuſtris anno Domini 968. Tanquam præcipuus inter Italicos Antiſtites adhibitus à Ioanne Papa Decimo tertio anno 967. in Concilio Ravennatenſi habito in Eccleſię Ravennæ Suburba-

na

na Sancti Severi Epiſcopi, præſente ipſo Summo Pontifice, & Ottone primo Cæſare præfuit examini, & proceſſibus cauſæ Heroldi Archiepiſcopi Salisburgenſis, ejuſq; depoſitioni ex capite leſæ Majeſtatis, perfidiæ, & hæreſeos ſubſcripſit, & ſubſtitutioni Friderici in dicto Archiepiſcopatu die ſeptima Calendas Maii. Actis omnibus dicti Concilii pro reparatione Eccleſiaſticæ diſciplinæ celebrati, & nova erectione Magdeburgenſis Archiepiſcopatus vigeſimo nono loco ſubſcripſit his verbis: *Odelricus Bergomenſis Epiſcopus interfui, & ſubſcripſi*; ut patet ex Labbeo Conciliorum tom. 9. fol. 675., et 678. Præſentiæ Imperatoriæ nactus opportunitatem obtinuit Eccleſiæ ſuæ quidquid Berengarius Secundus, ejuſque impiiſſima Uxor Vuilla uſurpaverant in prejuditium *Bergomenſis* Eccleſiæ, promovente Adeilaide Auguſta, ut magno ipſius *Odelrici* Elogio teſtatur diploma datum Ravennæ pridie nonas Aprilis 968.

968. aliudq; ejuſdem anni, et dici, quo conceſſum fuit mercatum Sancti Siſinii propè Villam de Pretiato ad utilitatem Eccleſiæ Sancti Alexandri celebrare, et portum conſtruere ſuper flumen Olii ad Monaſterium Sancti Michaelis, quæ adhuc integra ſervat Tabularium Capituli.

XXIV. *Ghiſelbertus* ignotus auctoribus patriis hoc loco ponitur ſucceſſor Odelrici ab Ughelio, ejus memoriam eruente ex manuſcriptis Bibliothecæ Barberinæ, et ſententia definitiva quadam Ottonis Imperatoris anni 981. ad favorem Monaſterii Sancti Vincentii de Vulturno. Hujus regiminis tempora demenda ſunt ſucceſſori Azzoni, quem patrii auctores ſcribunt ſediſſe annis triginta, mortuumq; anno 997.

XXV. *Azzo* Mediolanenſis ex Vico Vailate juxtà Ughelium, et alios, *Bergomenſis* verò juxtà Cœleſtinum ab interitu Ghiſelberti, de cujus tempore non conſtat, uſque ad annum 995.

Epi-

Epiſcopatum geſſit, et bona amplificavit Eccleſiæ Sancti Vincentii. Hujus tempore conceſſit Otto Secundus Imperator prędium in Civitate Ticinenſi pro acceſſu ad eam, tunc Regiam urbem, Epiſcoporum *Bergomenſium* diplomate 12 Februarii 980. ſupplicante Theophania Auguſta, aliudq; quo jura omnia Vallis Serianæ, uſque ad Cammuniam, *Bergomenſi* Epiſcopo ceſſit; quæ tam in Tabulario Capituli, quam in Cenſuali Epiſcopi Barożii Archivii Epiſcopalis aſſervantur.

XXVI. *Reginfredus*, cujus patria ignoratur, electus anno Domini 995. vixit uſq; ad annum 1015. donavit Eccleſiæ Sancti Vincentii decimas Vinearum circa civitatem, et donationis monumentum manu ſua, et Capitularium tunc viventium adhuc extat. Verum, quam initio regiminis pietatem oſtentavit ultimis annis fędè obnebulatam reliquit, cum enim attentaret Canonicos Sancti Vincentii bo-

bonis ſpoliare, Theoderulphus Archidiaconus iter arripuit ad Henricum Romanorum Regem, poſtea coronatum Imperatorem, et Sanctis adſcriptum, à quo privilegium impetravit, et bonorum tuitionem, et attentatorum per Reginfredum remedium. Extat venerabile Sancti Regis manu firmatum diploma in Capituli Tabulario ſub data in Civitate Magdeburgenſi anni 1013., aliudq; ejuſdem temporis, ſcilicet anni 1015. ex Villa Faſiana Comitatus Piſani, quo piiſſimus Henricus jam Imperator Comitatum Leminis, et hæreditatem Attonis Comitis, et Ferlindæ uxoris, Eccleſiæ *Bergomenſi* firmavit. Sed quod damnum edictis Imperatoriis Canonici in temporalibus avertere, paſſi ſunt in ſpiritualibus majori jactura, Epiſcopo enim Reginfredo tacente, et ſe non gregem paſcente, Canonici vita regulari relicta, et Canonicis mãſionibus egreſſi, domeſticas curas ſuſcepere, et Cathedralium diviſis.

Digitized by Google

XXVII. *Ambroſius* Secundus *Bergomenſis* ex nobili Martinenga *Bergomenſi* familia, ſive ex Oppido Martinengo, agri *Bergomenſis*, ut innuit Cęleſtinus, ejuſdem Oppidi originarius, à Capitulo electus circa annum Domini 1015. ſedem tenuit uſque ad annum 1057. ſanctimonia vitæ, cura diſciplinæ Eccleſiaſticæ, & ſacrarum literarum ſcientia illuſtris. Edidit volumen egregium ſuper Pſalmos Davidicos. Celebravit anno 1027 plenam miraculi translationem corporis, tunc adhuc integri, Divæ, Gratæ ab Hoſpitali inter vineas ad Eccleſiam Monialium in Columellis die prima Maii, cujus memoria huc uſque Epiſcopi, & Capituli ad eandem Eccleſiam anniverſarius acceſſus ejuſdem diei ſolemnem facit. Obtinuit à Divo Henrico Cæſare pro Eccleſiarum *Bergomenſium* immunitate diploma anni 1020., aliud à Cōrado Cæſare ſucceſſorę anni 1026, confirmatorium Comitatus Leminis

pro Epiſcopatu, aliud ejuſdem anni pro oppido Calcinate *Bergomenſi* facto juris Canonicorum Sancti Vincentii, aliud generale ab eodem Conrado ſub Calendis Maii 1026. pro juribus univerſis Eccleſiarum *Bergomenſium*, aliud nonis Aprilis Mogontiæ 1041 à filio Henrico Secundo Cæſare, quo Civitas, & territorium *Bergomenſe*, Comitatus titulo, certis deſignatis, & expreſſis finibus ſibi, & ſucceſſoribus Epiſcopis conceſſa legitur. Quæ omnia in originalibus monumentis Cathedralis Archivium ſervat. Reſtaurata Concathedrali Eccleſia Sancti Vincentii aram maximam ejuſdem Sanctæ Agneti, Sanctoque Levitæ Vincentio ſolemniter dedicavit. Vigente illis temporibus Simoniaca labe in omnibus ferè Italiæ Eccleſiis, acriter cõtrà illam pugnavi ſub Divo Leone Nono Pontifice, à quo vocatus interfuit anno 1049. Concilio Romano, iterumque eodem anno Concilio Ticinenſi, & iterum Concilio

Ro-

Romano anno 1051. in cauſa Gregorii Epiſcopi Vercellenſis à Sede depoſiti, & anno 1052. Concilio Mantuano, quo factioſorum tumultu ipſe Pontifex Sanctus maximum ſubiit vitæ diſcrimen. Obtinuit in primo Romano Concilio ſub Leone ab eodem Pontifice privilegium exemptionis, & immunitatis Abbatiſſæ, & Monaſterio Sanctæ Gratæ, quo & ejuſdem Ambroſii enunciatur præſentia, & aliorum Italicorum Antiſtitum ſub data ſexto Idus Iunii in Patriarchio Lateranenſi 1049.

XXVIII. *Alcherius* à Capitulo electus anno 1057. abiit è vivis 1061. Interfuit Concilio Sutriano ſub Nicolao Secundo Papa 1059., in quo Benedictus Antipapa cognomento Mintius veniam petiit, & depoſitus ab Epiſcopali, & Sacerdotali officio ſchiſma ejuravit.

XXIX. *Atto* Civis *Bergomenſis* ex familia Vicomercata [quidquid alii velint] à Capitulo electus anno 1061

Digitized by Google

obiit anno 1078. die 22 Maii, ſcripta prius liberaliſſima donatione ampliſſimarum fortunarum ſuarum ad favorem Cathedralium *Bergomi* in remedium animæ ſuæ, aliarumque , quæ carta adhuc extat inſigne pietatis teſtimonium.

XXX. *Arnulphus*, ſive ab aliis vocatus *Archinzolus*, electus anno 1078. & forſan nunquam confirmatus, nec conſecratus, ut ex Epiſtola ſubiecta Divi Gregorii Septimi arguitur. Eccleſiam rexit *Bergomenſem* miſeris tēporibus ſchiſmatis ſub Henrico Tertio Schiſmatico Imperatore Eccleſiæ hoſte. Primis à ſua electione annis ſuſtulit diſſidium inter Canonicos utriuſque Cathedralis circa bonorum diviſionem, celebrata inter Canonicos ipſos concordia Kal. Novembris 1081, Quæ in Tabulario ipſius Eccleſiæ aſſervatur ab ipſo Epiſcopo, & Capitularibus ſubſcripta. Verum circa hæc tempora Simoniæ labe correptus ſcribitur, & de hoc accuſatus

apud

Digitized by Google

apud Divum Gregorium Septimum, tunc ſedentem, à quo proceſſus delegatus legitur Rainaldo Epiſcopo Cumano epiſt. 36. ejuſdē Pontificis lib. 6. quæ apud Labbeum habetur tom. 10. fol. 224. & capita accuſationis erant, quod uſurpaſſet violenter, & fraudolenter Roccam de Glizione Gorzoni ſignifero militum, & ejus fratribus, contra Sacramentum fęderis, & ſecuritatis ei præſtitum: Quod Clericum ejuſdem Gorzonis bonis omnibus ſpoliaſſet: Quod peſtiferas Simoniæ hæreſis nundinas exerceret, & inter cætera Archidiaconatum *Bergomenſem* quinquaginta librarum pretio vendidiſſet: Quod ſervos Dei infeſtaret, & moleſtare conaretur. Quo judicio Apoſtolicus delegatu. cauſam conſumaverit ignoratur, cum Patriæ monumenta notent, reclamante Capitulo, & toto *Bergomenſi* Clero, ſchiſmatico adhæſiſſe Imperatori; Ideoque innodatus ſententia depoſitionis in Concilio Romano ter-

tio ſub eodem, eo tempore, quo & alius Arnulphus Cremonenſis Epiſcopus depoſitus fuit, de quibus Labbeus tom. 10. fol. 370. Duravit contumacia uſque ad annum 1098, quo cõvenientibus Provincialibus Mediolanenſis Provinciæ Prælatis in ipſa Mediolanenſi Metropoli, accuſantibus Canonicis, impius Arnulphus depoſitus legitur octavo Aprilis, delata *Bergomenſis* Eccleſiæ adminiſtratione ad Albertum Surlaſcum Civem *Bergomenſem*, & Cathedralis Sancti Vincentii Archipresbyterum, optimum, indulgente Sancta Sede, Eccleſię Cuſtodem, uſque ad creationem novi Epiſcopi, quæ circa annum Domini 1110. contigit, mortuo interim ſine pœnitentiæ memoria in uſurpatione proventuum Cathedralis Arnulpho depoſito, & diris devoto. Hoc ſummæ agitationis tempore Pater totius conſolationis bonorum ſpem erexit adventu Bertarii Brixienſis ex diſcipulis Sancti Ioannis Gualberti, Simonia-

nia-

Digitized by Google

niacorum profligatoris, & fundatoris Congregationis Monachorum Vallis Umbroſæ, qui in ſuburbanis *Bergomi* Monaſterii fundamenta jecit Ordinis ſui magno animorum, & Eccleſiæ *Bergomenſis* proventu, ex quo plurimi Monachi ad Epiſcopale regimen vocati fuere; nomen Monaſterii ab Eccleſiæ ejuſdem dedicatione dictum Sancti Sepulchri; ſitus verò Vallis Aſtini ex primis Monachis, qui ſub Bertario primo Abbate ex Aſtenſi Urbe profecti ſunt.

XXXI. *Ambroſius* tertius ex illuſtri Mutia familia *Bergomenſi* ortus Canonicus Sancti Vincentii, deinde religioſæ vitæ deſiderio ſub Bertario Abbate prædicto Sancti Sepulchri vitam Monaſticam profeſſus, à Capitulo electus regimen cepit circa annum 1011 dilata ad tempus conſecratione ſua, ut conſtat ex ſcriptura permutationis inter canonicos utriuſque Cathedralis in Tabulario Capituli anni 1112, cui ſubſcripſit

hac formula *Ambroſius Pergamenſis electus ſubſcripſi*. Hujus tempore inſignia privilegia impetrarunt Canonici à Sancta Sede, nempè à Paſchali Secundo, & Honorio Secundo, II Kal. Martii 1124, quæ in eodem Archivio aſſervantur; & ſententia Ioannis, & Petri Cardinalium Legatorum Sanctæ Sedis, tertio Idus Octobris 1129, quæ ibidem legitur, lites multæ circa jura Capituli, & Epiſcopi definitæ fuerunt. Dedicavit Eccleſiam Sancti Sepulchri à Bertario Abbate Vall'Umbroſano conditam, adſtante Alderico Epiſcopo Laudenſi, & die 22 Octobris 1129. exceſſit è vivis.

XXXII. *Aginus Secundus* circa annum 1130 electus à Capitulo quatuor tantum annis Epiſcopalem Cathedram tenuit. Obtinuit à Lothario Secundo Imperatore reſtitutionem bonorum Eccleſiis Cathedralibus occupatorum à pravis hominibus, à quo etiam Imperatore 4. Kalend. Octo-

Digitized by Google

Octobris 1133. Canonici Sancti Vincentii per Gherardum, & Ottonem ablegatos ad Cęſarem gratias varias, & privilegia majoritatis impetrarunt, extante diplomate in Tabulario. Hujus etiam tempore Innocentius Papa Secundus Placentiæ anno 1133. privilegia confirmavit, & amplificavit Eccleſiæ, & Capituli Sancti Alexandri die ultima Maii ſubdendo eidem Capitulo Eccleſiam Sanctiſſimæ Trinitatis, Sancti Salvatoris, Sancti Michaelis in Virgis, & Sancti Euſebii. Scribit Ughelius ex quodam manuſcripto, Aginum hunc ſecundum *Bergomenſem* in Concilio Piſano ab Innocentio Secundo ſimoniacæ labis convictum una cum nonnullis aliis Epiſcopis Sede depoſitum fuiſſe, ſubrogato ab eodem Pontifice in ejus locum Gregorio ſucceſſore, quæ narratio omni caret radice veritatis, cum Gregorius ſucceſſor electus fuerit à Capitulo ex Monaſterio, tunc nuper fundato Sancti Sepulchri de

Aſti-

Digitized by Google

Aſtino, & legantur apud Labbeum geſta Concili Piſani anni 1134. tom. 10. fol. 989; ubi nulla de hac depoſitione mentio, ſed tantum de depoſitione Petri Antipapæ, & Alexandri Leodienſis Epiſcopi de Simonia accuſati, & poſt trinam vocationem contumacis. Repugnant etiam Patrii auctores, notantes, Gregorium Epiſcopum Agino mortuo ſucceſſorem datum initio anni 1134. interfuiſſe menſe Novembri Concilio Piſano prædicto.

XXXIII. *Gregorius*, ſive *Rogerius* ex antiqua inſcriptione Templi Divæ Mariæ Majoris, *Bergomenſis* Civis ex Monaſterio Aſtinenſi à Capitulo vocatus ad Cathedram Epiſcopalem, non autem, nt ſupra diximus contra Ughelium, electus in Piſano Concilio. Cępit Epiſcopatum anno 1134; eumque perduxit uſque ad annum 1146. Junii 19. Interfuit prædicto Concilio Piſano ad convulſionem Schiſmatis Petri Leonis hab,ito

Digitized by Google

to, ibique adeò familiariter egit cum Divo Bernardo Clarevallenſi, ut ab eo impetrarit familiã Ciſtercienſem pro novo Monaſterio in Montibus *Bergomenſis* Diẹceſis erigendo, quod & prẹſtitit, & ampliſſimè in Valle, dicta Vall'Alta fundavit, & ex bonis Menſæ Epiſcopalis liberaliſſimè dotavit, conſecrando Eccleſiam menſe Maii 1142. adſtantibus duobus aliis Epiſcopis, nempè Manfredo Brixienſi, & Ioanne Laudenſi. Multum negotii habuit propter controverſias gliſcentes inter Canonicos utriuſque Cathedralis, & jura Archidiaconi, & Præpoſiti, de quibus extant ſententiæ Legatorum Apoſtolicorum quam plures, nec non ſententia ipſius Innocentii Secundi data Piſis 13 Kalend. Julii 1135. & 14. Kal. Julii ejuſdem, & 9. Kalend. Auugſti. Item Judicium Robaldi Archiepiſcopi Mediolanenſis pridie nonas Auguſti 1141. Item concordia per eundem Gregorium Epiſcopum inita menſe Februarii

Aſtino, & legantur apud Labbeum geſta Concili Piſani anni 1134. tom. 10. fol. 989; ubi nulla de hac depoſitione mentio, ſed tantum de depoſitione Petri Antipapæ, & Alexandri Leodienſis Epiſcopi de Simonia accuſati, & poſt trinam vocationem contumacis. Repugnant etiam Patrii auctores, notantes, Gregorium Epiſcopum Agino mortuo ſucceſſorem datum initio anni 1134. interfuiſſe menſe Novembri Concilio Piſano prædicto.

XXXIII. *Gregorius*, ſive *Rogerius* ex antiqua inſcriptione Templi Divæ Mariæ Majoris, *Bergomenſis* Civis ex Monaſterio Aſtinenſi à Capitulo vocatus ad Cathedram Epiſcopalem, non autem, nt ſupra diximus contra Ughelium, electus in Piſano Concilio. Cępit Epiſcopatum anno 1134; eumque perduxit uſque ad annum 1146. Junii 19. Interfuit prædicto Concilio Piſano ad convulſionem Schiſmatis Petri Leonis hab,i-

Digitized by Google

to, ibique adeò familiariter egit cum Divo Bernardo Clarevallenſi,ut ab eo impetrarit familiã Ciſtercienſem pro novo Monaſterio in Montibus *Bergomenſis* Diœceſis erigendo, quod & præſtitit, & ampliſſimè in Valle, dicta Vall'Alta fundavit, & ex bonis Menſæ Epiſcopalis liberaliſſimè dotavit, conſecrando Eccleſiam menſe Maii 1142. adſtantibus duobus aliis Epiſcopis, nempè Manfredo Brixienſi, & Ioanne Laudenſi. Multum negotii habuit propter controverſias gliſcentes inter Canonicos utriuſque Cathedralis, & jura Archidiaconi, & Præpoſiti, de quibus extant ſententiæ Legatorum Apoſtolicorum quam plures, nec non ſententia ipſius Innocentii Secundi data Piſis 13 Kalend. Julii 1135. & 14. Kal. Julii ejuſdem, & 9. Kalend. Auugſti. Item Judicium Robaldi Archiepiſcopi Mediolanenſis pridie nonas Auguſti 1141. Item concordia per eundem Gregorium Epiſcopum inita menſe Februarii

rij 1141. ; quæ pariter confirmatæ fuerunt judiciis Cęleſtini Secundi prima Decembris 1143; Lucii Secundi ultima Aprilis 1144, Eugenii tertii ſententia 1146. Obtinuit ab Innocentio Secundo confirmationem bonorum, & ſubiectionis Canonicorum ſibi, & ſucceſſoribus, non obſtante quocunque privilegio per Bullam Innocentii Secundi datam Romæ Idibus Decembris 1141. Quæ omnia documenta Archivium Cathedralis adhuc oſtendit, una cum ampliſſimo privilegio 29 Maii 1140. Quo idem Papa Innocentius bona, & jura Cathedralis Sancti Vincentii ſub Apoſtolica protectione recepit. Solemniter dedicavit anno 1137. Eccleſiam Divæ Mariæ Majoris. Canonicis Sancti Vincentii donavit decimam de Calcinate, & de Mornico, aliaque bona, & impetravit à Lucio Secundo die ultima Aprilis 1144. privilegium Canonicis Sancti Alexandri, quo iiſdem ſubiiciuntur Eccleſiæ

San-

Digitized by Google

Sanĉti Martini, & Sāĉtæ Mariæ Magdalenæ *Bergomi*, & Sanĉti Laurentii de Zonio. Edidit volumen de veritate Corporis Domini, quod nuncupauit, Humberto Archiepiſcopo Mediolani. Sunt qui ſcribunt, Gregorium Synodos aliquot celebraſſe, & obiiſſe truncatum violenta morte à Sicario, cujus iram Dei cauſam agens excitarat, penes quos fides eſto.

XXXIV. *Gherardus* à Capitulo electus ex Archidiacono Eccleſiæ Sanĉti Vincentii anno 1146. Bona Cathedralium amplificare ſummoperè ſtuduit. Legitur in Archivio earundem donatio Eccleſiæ Sanĉti Vincentii omnium oblationum Pontificalium 1147., & alia ſimilis Eccleſiæ Sanĉti Alexandri 1150. Controverſiam inſignem agitavit cum Epiſcopo Cremonenſi de jure Oppidi Rumani, in finibus utriuſque Diœceſis ſiti, quam à Delegato Eugenii tertii ſibi deciſam vidit, adjudicato Oppido Diœceſi *Bergomenſi* die 4 Octobris

1148,

1148, relicta Eccleſia Sancti Georgii, & Sancti Euſebii propè Oppidum Epiſcopo Cremonenſi. Sepulchrum inventum Divorum Martyrum Firmi, & Ruſtici *Bergomenſium* unà cum Proculo Epiſcopo Veronenſi nobilitavit, erecto ibidem Cęnobio pro Monialibus Sancti Benedicti, & Eccleſia à fundamentis, ubi adhuc viſitur arca marmorea, in qua annis ſingulis à primis Veſperis feſti Divorum Firmi, & Ruſtici aqua mirabilis ebullit, etiam poſtquam ab anno 1575, Corpora ipſa Sanctorum à Divo Carolo Boromeo, tunc uti Legato de Latere Provinciam viſitante, in Cathedralem translata ſunt. Pro pace inter Canonicos ſtabilienda plurima egit, quæ iterum per ſententiam Ugonis Oſtienſis Cardinalis anni 1150. reſtituta legitur in Archivio prædicto unà cum deciſione dictarum controverſiarum ab Anaſtaſio Quarto per Bullam datam Laterani 11. Kal. Maii anni 1154. Et privilegio

Adria-

Digitized by Google

Adriani Quarti 8. Junii 1156. Capitulo Sancti Vincentii, quo juris ejuſdem fecit beneficia, & Eccleſias Sanctæ Mariæ, & Martini de Calcinate, Sancti Michaelis de Carpeneto, Sanctæ Chriſtinæ de Albenio, eique confirmat antiqua jura, & Parochialem Eccleſiam Sancti Caſſiani *Bergomi*. Imperatori Federico Ænobarbo adeò Gherardus intimus fuit, ut ab eodem impetrarit inſigne privilegium datum Viceburgi 17 Junii 1156, quo Civitatem, & Territorium Comitatus titulo, certis finibus deſignatis, & jure cudendi monetam ei conceſſit cum ampliſſima confirmatione omnium donorum, & privilegiorum, & jurium retrò actis Sæculis à Regibus, & Imperatoribus conceſſorum. Legitur diploma in Archivio Capituli, & in libro cenſuali Barotio Menſæ Epiſcopalis, uti etiam in Archivio Capituli habentur alia ejuſdem Ænobarbi privilegia Canonicis Sancti Vincentii 23. Novembris

1158,

Digitized by Google

1158, & Canonicis Sancti Alexandri Septembris 1159. Interſuit Gherardus, referente Sigonio, Dietæ, ſive Comitiis Italiæ Generalibus coram Imperatore, habitis in loco dicto Roncalie inter Cremonam, & Placentiam die feſto Sancti Martini, adeoque adhæſit Cæſari, ut à Pontifice diſceſſerit; electo enim Alexandro Tertio, ipſe, repugnante Capitulo, & Clero *Bergomenſi*, ſubſcripſit Conciliabulo Papienſi anno 1160. apud Labbeum in collectione Conciliorum tom. 10. fol. 1393, adorato in gratiam Imperatoris Octaviano Schiſmatico, ſub nomine Victoris Tertii, à quo etiam reportavit privilegium Canonicis Sancti Vincentii datum Ticini 29. Decembris 1160. quod tamen Canonici repudiavere, ejurato unà cum univerſo Clero *Bergomenſi*, tum Schiſmatico Pontifice, tum Epiſcopo, quouſque anno 1170, Gherardus coram Sancto Galdino Archiepiſcopo Mediolanenſi S. R. E.

Car-

Cardinali, & Apoſtolico Alexandri Tertii Legato accuſatus à Capitulo, & Canonicis, convictuſque de Schiſmate, & corde impęnitenti *Bergomi* in ipſa Cathedrali Eccleſia ſolemniter depoſitus à Pontificali dignitate in exilium pulſus eſt, dato ſucceſſore Guala, nec ſcitur quo mortis, vel pęnitentiæ, aut deſperationis genere vitam finierit in gloriam; cum anno antecedenti 1669. Idibus Novembris Canonici Sancti Vincentii in evidens ſignum filialis Obedientiæ vero Pontifici Alexandro Tertio retuliſſent illuſtrem ab eodem Bullam, quæ adhuc legitur ſub ipſo Originali plumbo in Tabulario Capituli, qua jura eorum recenſentur, & confirmantur in omnibus bonis, Eccleſiis, & beneficiis poſſeſſis, & præcipuè in Eccleſiis de Calcinate, de Carpeneto, & Sancti Georgii de Spalanico, Sancti Caſſiani de Urbe, & Sanctæ Chriſtinæ de Albenio.

Digitized by Google

XXXV. *Guala* Civis *Bergomenſis* ex Canonico Sancti Alexādri Monachus Vall'Umbroſanus, cum vitam Monaſticham elegiſſet perpetuò ſervare, ad curas paſtorales vocatus, ejecto Schiſmatico Gherardo, à Capitulo electus coram Legato Apoſtolico Sancto Galdino in Eccleſia Cathedrali *Bergomenſi* Sancti Vincentii ab ipſo Legato, & duobus Epiſcopis eodem anno 1170. conſecratus. Rexit *Bergomenſem* Eccleſiam uſque ad annum 1186. Inſignis humilitate, æquitate, & paſtorali ſollicitudine. Conceſſit domum, & Hoſpitale Sancti Leonardi Cruciferis. Auxit prædiis multis Eccleſias Cathedrales, & Eccleſiam Parochialem Sanctę Gratę, nec non Ædes Abbatiales Vallis Altę, & Fontanellę, ut conſtat ex ipſis Authographis donationum 1174. & 1176; quas Tabularium Cathedralis ſervat unà cum ampliſſima privilegiorum Eccleſię, & Epiſcopatus Confirmatione à Federico Ænobarbo reportata apud Con-

Digitized by Google

Conſtantiam 7 Kalend. Julii 1183; qua die pax celeberrima dicta Conſtantiæ ſtabilita fuit, & pro Capitulo Sancti Vincentii per Bullam Urbani Tertii datam Veronę idibus Auguſti 1686; qua conceſſiones antiquorum, Pontificum confirmantur, & beneficia, & Eccleſię, in prętniſſo Alexandri Tertii privilegio enumeratę, Canonicis, & Capitulo prędictis perpetuò ſubduntur. Afflictis rebus Alexandri Tertii, prout etiam ſecundis, pro eo ſtetit Guala, ejuſq; juſſu cum Archiepiſcopo Mediolanenſi anno 1177. Ferrariam adivit; ubi conciliariter concluſum eſt de Synodo habenda Venetiis, tanquam in loco Pontifici, & Pontificiis tutiſſimo; Quo circa menſe Maii interfuit Veneto Concilio, & ejurationi Schiſmatis factę per Ænobarbum Imperatorem, ut ex actis ejuſdem Concilii penes Labbeum tom. 10. fol. 1483. Delectus etiam ex natione Longobarda, unà cum ſex ſociis pro ſtabilien-

da tregua cum Civitatibus Lombardię, egregiam navavit paci, & Pontifici operam. Interfuit Concilio Oecumenico Lateranenſi Tertio ſub eodē Alexandro Tertio die 5 Martii 1179, Ubi cum aliis trecentis Patribus Hęreſes Catharorum, & Patarenorum damnatę ſunt. Vacavit poſt ejus obitum *Bergomenſis* Sedes pluribus menſibus, orto diſsidio inter Canonicos Electores, & devoluta ad *Sanctam Sedem* appellatione, donec tandem volvente anno 1186, univerſali plauſu, in ſucceſſore Lanfranco convenere.

XXXVI. *Lanfrancus* Civis *Bergomenſis*, Monachus Monaſterii *Sancti* Jacobi de Puntita Ordinis Cluniacenſis electus à Capitulo finiente anno 1186. rexit Epiſcopatum uſque ad menſem Octobris 1210. Inſignis fuit pietate, & in Eccleſias Cathedrales liberalitate, quarum cenſum liberaliter auxit decimis, & pręddiis. Urbanos Parochos adegit ad Baptiſmata

ce-

celebranda in Cathedralibus Eccleſiis more majorum, & anno 1198, Eccleſiam Monaſterii Sancti Pauli de Argono Ordinis Cluniacenſis dedicavit. Monaſterii Vallis Altæ bona amplificavit; Opus verò maximum, & cunctis recolendum temporibus Lanfrancus perfecit uniendo animos litibus perpetuis contumaces Canonicorum duarum Cathedralium, ſtabilita inter eos pace, & unione ſub die 10. Decembris 1189., vi cujus ſtatuebatur, Canonicos utriuſque Cathedralis fore ſemper unius Capituli, unius patrimonii, unius Chori, & Eccleſiæ Collegas, & individuos conſocios; Quam concordiam ſolemniter ſtipulatam, & confirmatam à Milone Archiepiſcopo Mediolanenſi ſexta die Februarii 1190. ampliſſima Bulla approbavit, & perpetuam voluit Clemens Papa Tertius die 21. Junii 1190, quæ leguntur in Authographis Cathedralis. Vigor tantæ, & diù deſideratæ concordiæ elanguit tamen,

extante duplici Eccleſia Cathedrali, duplicem pariter efficiente Canonicorum Chorum, & duarum Eccleſiarum patrimonium, undè factum eſt, ut ſenſim recederetur decurſu Sæculorum, & iterum pullularent antiqua ſemina diſcordiarum, quarum extinctio, & integra eradicatio cum reſtitutione Capituli ad primævam, & ingenitam unitatem reſervaverat Deus Danieli Juſtiniano laudatiſſimo noſtri Ævi Paſtori.

XXXVII. *Ioannes* Tertius ex familia Torniella Novarleſi Monachus Sancti Sepulchri de Aſtino Ordinis Vall'Umbroſani à Capitulo electus anno 1210, Eccleſiam rexit *Bergomenſem* annis viginti, obiens anno 1230, die 7 Martii. Eluxit ſingulari munificentia erga Eccleſias Cathedrales, quibus decimas, paſcua, & perpetuas præſtationes liberaliter auxit, & moriens Capitulum Sancti Vincentii ſcripſit Legatarium in libris 800. Imperialibus, onere anni-

ver-

verſarii, de quo mentio in libro Annualium Archivii Capitularis. Eccleſiam, & Monaſterium Monialium Sanctæ Gratæ de conſenſu Capituli exemit à juriſdictione ſua, iuxtà antiquum reſcriptum Sancti Leonis Papæ, de quo ſupra, reſervatis ſibi conſecratione, & confirmatione Abbatiſſarum, & ſalvis ſervitijs, & obſequiis Capitulo, & Canonicis debitis in proceſſionibus, & acceſſibus conſuetis ad illam Eccleſiam. Extat privilegium in Tabulario Capituli, datum in Eccleſia Sancti Alexandri 6. Novembris 1210. Excepit lætiſſimus Ordinum Mendicantium Patriarchas Divum Dominicum, & Divum Franciſcum, eiſq; Cellas conceſſit in Monte Sancti Vigilii, & (quidquid remotus à locis ſcripſerit Ughelius) primum Cenobium Dominicano instituto datum à *Bergomenſibus* extructum fuit ſub titulo Sancti Stephani Protomartyris, quod anno 1561. exciſum fuit, unà cum Cathedrali Sancti Alexan-

dri; Conventus verò Franciſcanis deſignatus fuit Eccleſia Sancti Ioannis Baptiſtæ cùm latiſſima area, ubi, & nunc extat amplum Conventualium Aſceterium. Monachis quoque Humiliatis quatuor Domos, ſive Monaſteria conceſſit, dote auxit, Eccleſiaq; earum dedicavit, quarum quartam ſub titulo Sancti Bartolomæi de Raſulo poſt extinctionem Ordinis Humiliatorum obtinent Dominicani, ex conceſſione Beati Pii Quinti, dirutionem Sancti Stephani reſtaurantis. Synodum celebravit in Cathedrali Sancti Alexandri maxima Cleri utilitate, & dedicavit Altare Majus ejuſdē Cathedralis anno 1218. ſub titulo S. Protomartyris Stephani vocatus ab Innocentio Tertio Pontifice celebri illa Encyclica ad Concilium Oecumenicum Lateranenſe quartum, dictum magnum, in quo ex Oriente, & Occidente interfuerunt 1285. Prælati, quæ incipit *Vineam Domini Sabaoth &c.* & habetur directa Provincialibus

Epiſ-

Epiſcopis Provinciæ Mediolanenſis apud Labbeum Parte prima Tomi 11. Conciliorum fol. 123, Romam perrexit, & poſt completa Magni Concilii acta, anno 1215. eiſdem ſubſcripſit, & uſque ad obitum in ſua Dięceſi à Clero, & populo ſanctè obſervanda curavit.

XXXVIII. *Atto Bergomenſis* Civis hujus nominis ſecundus ex Monacho Vall'Umbroſano ſupradicti Monaſterii Aſtinenſis à Capitulo electus anno 1230. decem annis Epiſcopatum tenuit fama pietatis, quo Auctore cepit *Bergomi* inſtitutum diſciplinatorum ſub vexillo Sanctæ Mariæ Magdalenæ pęnitentis. Legavit quædam bona Eccleſiæ, & Canonicis Sancti Vincentii ſtatuto animæ ſuæ anniverſario, & vivere deſiit die 13 Julii 1240.

XXXIX. *Henricus Seſſa* Civis *Bergomenſis* à Capitulo poſt lungam Sedis vacationem, diſtractis electorum votis per novem menſes, ex Archidiacono ejuſdem Cathedralis Ponti-

fex

ſex electus anno 1241, ſexdecim menſibus regimen explevit, voluente anno 1242., cujus tempore Beatus Ævalla de Romnonibus Civis *Bergomenſis*, & Epiſcopus Brixienſis multum operis contulit utilitati *Bergomenſis* Eccleſiæ.

XL. *Albertus* è Tertia Familia *Bergomenſi*, ſive de Tertio Oppido *Bergomenſi*, ut alii volunt à Capitulo Epiſcopus electus anno 1242. Obiit juxtà patrios Auctores anno 1251: cum (juxta Ughelium, ex regiſtris Vaticanis) nundum conſecratus dimiſiſſet anno 1250, poſt octavum ab electione annum Sedem ſuam in manibus Innocentii Quarti. Albertum Canonicum fuiſſe Sancti Vincentii, & in Subdiaconali Ordine conſtitutum patet ex inſtrumento 1210. diei 6. Novembris privilegii ſupra narrati ſignati a Joanne Tertio Epiſcopo in favorem Monaſterii Sanctæ Gratæ.

XLI. *Frater Algiſius* de Roxiate Civis *Bergomenſis* (non verò Aloiſius, ut

ut fallitur Ughellius) Ordinis Prædicatorum electus ab Innocentio Quarto Summo Pontifice, primus fuit immediata auctoritate Papæ deſtinatus Epiſcopus Cathedrali *Bergomenſis*, primo fuerat Canonicus *Bergomēſis*, ut conſtat ex donatione facta à Capitulo Fratribus Minoribus Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Charitate anno 1230. die 12 Septembris, quæ legitur in Archivio, poſtmodum Seculi pertæſus, ingreſſus Ordinem Prædicatorium tunc recenter inſtitutum adeò virtutibus coruſcavit, ut Ariminenſis Eccleſiæ Epiſcopus factus fuerit, quā tamen poſt annum reſignavit, translatus ab Innocentio Quarto, tertio Idus Februarii 1250. ad Eccleſiam *Bergomenſem*. Extant literæ ejus proviſionis in Tabulario directæ *Bergomenſi* Capitulo ſummę erga eundem commendationis, qua Pontifex atteſtatur, ex longa cum eo familiaritate agnoviſſe vita præclarum, & ſcientia. Subſcripſit actis ejuſdem Concilii

Ceu-

Digitized by Google

ſes electus anno 1241, ſexdecim menſibus regimen explevit, voluente anno 1242., cujus tempore Beatus Æ.valla de Romnonibus Civis *Bergomenſis*, & Epiſcopus Brixienſis multum operis contulit utilitati *Bergomenſi* Eccleſiæ.

XL. *Albertus* è Tertia Familia *Bergomenſi*, ſive de Tertio Oppido *Bergomenſi*, ut alii volunt à Capitulo Epiſcopus electus anno 1242. Obiit juxtà patrios Auctores anno 1251: cum (juxta Ughelium, ex regiſtris Vaticanis) nundum conſecratus dimiſiſſet anno 1250, poſt octavum ab electione annum Sedem ſuam in manibus Innocentii Quarti. Albertum Canonicum fuiſſe Sancti Vincentii, & in Subdiaconali Ordine conſtitutum patet ex inſtrumento 1210. diei 6. Novembris privilegii ſupra narrati ſignati a Joanne Tertio Epiſcopo in favorem Monaſterii Sanctæ Gratæ.

XLI. *Frater Algiſius* de Roxiate Civis *Bergomenſis* (non verò Aloiſius,

ut

ut fallitur Ughellus) Ordinis Prædicatorum electus ab Innocentio Quarto Summo Pontifice, primus fuit immediata auctoritate Papæ deſtinatus Epiſcopus Cathedrali *Bergomenſis*, primo fuerat Canonicus *Bergomēſis*, ut conſtat ex donatione facta à Capitulo Fratribus Minoribus Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Charitate anno 1230. die 12 Septembris, quæ legitur in Archivio, poſtmodum Seculi pertæſus, ingreſſus Ordinem Prædicatorium tunc recenter inſtitutum adeò virtutibus coruſcavit, ut Ariminenſis Eccleſiæ Epiſcopus factus fuerit, quā tamen poſt annum reſignavit, translatus ab Innocentio Quarto, tertio Idus Februarii 1250. ad Eccleſiam *Bergomenſem*. Extant literæ ejus proviſionis in Tabulario directæ *Bergomenſi* Capitulo ſummę erga eundem commendationis, qua Pontifex atteſtatur, ex longa cum eo familiaritate agnoviſſe vita præclarum, & ſcientia. Subſcripſit actis ejuſdem Concilii

Ceu-

Ceumenici Lugdunenſis primi, & mandante ipſo Innocentio Quarto literis in forma Brevis 23. Auguſti 1254. vetuit habitari, & ædificari Oppidum de Curte Nova in finibus Agri *Bergomenſis* ob hæreſim Cataro-rum, & Patarenorum excisi. Paro-chialem Sancti Martini de Aqua-lunga Plebis Paterni in agro Cremo-nenſi, ſed Diœceſis *Bergomenſis* univit Monaſterio Sancti Petri de Pado Cremonen., Conditione hoſpitio ex-cipiendi uno die, ac nocte ſingulis annis Epiſcopum *Bergomenſem*, cum equitibus quatuordecim, ut conſtat inſtrumento 29. Octobris 1256. Plu-rimas decimas, & terras Monaſterio Vallis altæ largitus eſt, auxitque ædificiis Monaſterium Sancti Pauli de Argon Cluniacensium, et Sancti Sepulchri Vall' Umbroſanorum, ad quod etiam receſſit vale dicens Cathe-dræ anno 1259. et poſt octo annos die 26. Januarii 1267. egregiæ vitæ laude ibidem deceſſit.

XLII.

XLII. *Frater Erbordus*, ſive *Riboldus* ex Pannonia Ordinis Prædicatorum alumnus Sancti Dominici, et exprimis fratribus Conventus Sancti Stephani *Bergomenſis*, ex resignatione Algisii anteceſſoris, factus Epiſcopns anno 1261, floruit ſanctitate, et doctrina singulari. Conſortium miſericordiæ majoris *Bergomi*, ad ſublevandam pauperum inopiam, opera, et conſenſu Capituli *Bergomenſis*, erigendum curavit, præſcripta regula Beati Pinamontis Peregrini de Brembate primi Inquisitoris *Bergomenſis*, et diſcipuli Divi Dominici. Univit Ecclesiam Parochialem Sancti Jacobi de Porta Ecclesiæ Sancti Stephani Ordinis ſui, emit prædia Epiſcopalis Menſæ dicta de Gavarno. Litem habuit non parvi negotii cum Capitulo prętendente teneri Epiſcopum ad vinum pro Sacrificio, ad ceram pro Miſſis ſolemnibus, ad fabricam Ecclesiæ, ad frequentes commeſtiones dandas Canonicis, et ad largiendam sin-

singulis annis Cappam novam Primicerio; quæ poſt tribunalium ſtrepitũ, tandem die ultima Octobris 1267. ut in Tabulario Capituli, ſolemni arbitramento Guidotti Præpoſiti de Galgario compoſita fuit. Poſt annum undecimum regiminis plenus ſenio, & meritis obiit *Erbordus*, ſepultus in Cathedrali Sancti Alexandri.

XLIII. *Guiſcardus* ex nobili Suarda Familia *Bergomenſi* Archidiaconus ejuſdem Cathedralis anno 1272. electus à Capitulo, confirmavit Conſortium Sancti Michaelis de Puteo albo anno 1273. dedicavit Eccleſiam Sanctæ Mariæ Matris Domini, condito ibidem Conventu Sororum ſub Regula Sancti Dominici anno 1277. Celebravit Martyrium Beati Pagani ex Familia Leuca *Bergomenſi* Ordinis Prędicatorum martyrio coronati in Valle Tellina, ubi Inquiſitoris Comenſis officio ſtrenuè fungebatur, adſtantibus *Bergomi* Delegatis Apoſtolicis Clementis Quarti in cauſa

dicti

dicti martyrii. Et anno 1280. plenus dierum, poſt octavum Sedis ſuę annum, et amplificatum pia largitione Monaſterii Vallis Altæ patrimonium, abiit è vivis.

XLIV. *Guido Carraria* Civis *Bergomenſis* Monachus Vall'umbroſanus à Capitulo electus anno 1280. obiit poſt annum, nec conſtat de eius Confirmatione à Sancta Sede obtenta.

XLV. Poſt duos annos vacationis Sedis, ob diſcordiam Capitularium electorum, electus fuit *Ioannes de Advocatis* Civis, et Canonicus *Bergomenſis* hujus nominis quartus, qui iuxtà Patrios Auctores Epiſcopale regimen habuit annis pluribus, cum tamen ex regiſtro Vaticano conſtet, nullum Epiſcopum *Bergomenſem* poſt *Guiſcardum Suardum* confirmatum fuiſse à ſancta Sede, uſque ad Robertum Bongum, forſan ob appellationes interpoſitas à Capitularibus electionem impugnantibus. Defunctus ſcribitur menſe Januarii 1289.

XLVI.

XLVI. *Robertus Longus* Civis *Bergomenſis*, ut perperam vult Ughelius, Bongus verò Nobilis *Bergomenſis*, ut docent Hiſtoriæ Patriæ, à Capitulo electus ex ejuſdem Archidiacono, confirmatus à Nicolao Quarto in locum Guiſcardi anno 1289. 4. Nonas Octobris. Conſecravit Ædem antiquam Sancti Joannis Baptiſtę Sancto Franciſco die 27. Auguſti anno 1292. Hujus tempore mirabiliter inventa, & nobili apparitione detecta fuerunt ſacra Corpora *S*anctorum Martyrum Projectitij, Iacobi, & Ioannis Epiſcopi, & Heſteriæ Virginis in Æde Cathedrali Sancti Alexandri, quæ celebri translatione fidelium venerationi expoſuit idem Robertus, ut ex antiquo lectionario Cathedralis Eccleſiæ conſtat, ubi ſeries facti narratur. Obiit anno 1292.

XLVII. Poſt obitum *Roberti* novæ turbæ Capitulum *Bergomenſe* in partes diviſerunt, ideoque poſt triennalem *S*edis Epiſcopalis vacationẽ pars

Ca-

Digitized by Google

Canonicorum elegit Romæ *Caſtel.lum de Mutio* Canonicum Sancti Alexandri, alij Fratrem Hēricum Ordinis Minorum, qui ceſſit electioni, alij Opizonem Præpoſitum Eccleſiæ de Vicomercato Mediolanenſem; quibus omnibus non canonicè electis, nec legitimè poſtulatis, Bonifacius Papa Octauus antetulit Ioannem Ciuem *Bergomenſem* ex Familia Scantia, quem huius nominis Quintum Epiſcopum *Bergomenſibus* prefecit ex Canonico Cathedralis eiuſdem pridiè Kal. Auguſti anno 1296. Fuit hic religioſiſſimæ vitæ, & virtutis incomparabilis, viriliterque ciuilia bella, & factiones in Ciuitate baccantes repreſſit. Clerum *Bergomenſem* celebrata Synodo in Cathedrali Sancti Alexandri Eccleſiaſticis legibus reformauit; In diſciplinæ rigore ſeruando, & promouendo literarum cultu egregius. Obijt anno Domini 1309. Sepultus in Eccleſia Sancti Alexandri, in quo

fallitur Vghelius, & alij ex Patrijs Auctoribus, notans mortem Ioannis anno antecedenti 1308, cum conſtet ex ſecunda parte ſtatuti Capituli Cathedralis *Bergomenſis*, ſub titulo *Collationes antiquæ*, ſtatuta eiuſdem tituli confirmata fuiſſe decreto, & auctoritate eiuſdem Ioannis Epiſcopi die 21. Februarij 1309.

XLVIII. *Ciprianus Bergomenſis* ex illuſtri Familia de Longis, quæ nunc dicitur *de Alexandris*, & etiam tempore Cipriani ipſius hoc agnomine promiſcuè appellabatur, vt conſtat ex actis Curiæ Epiſcopalis tempore Præſulatus ipſius Cipriani extantibus in Archiuio Cathedralis, vbi in inſtantijs pro parte Capituli factis Epiſcopo Bernardo Succeſſori Cipriani per Dionyſium de Abiate Canonicum, Cathedralis ſindicum, die prima Auguſti 1348. enunciatur Epiſcopus Ciprianus de *Alexandris*. Hic auctoritate Clementis Papæ Quinti, & impellentibus meritis Gu-

Digitized by Google

Gulielmi de Longis Cardinalis eiuſdem Patrui , exeunte anno 1309. Epiſcopalem Sedem tenuit, eamque adminiſtravit uſque ad annum 1342. Interfuit coronationi ferrei diadematis Hērici Septimi Imperatoris Modoetiæ. Dedicavit Eccleſiam Sancti Spiritus in Suburbio, & Sanctæ Mariæ de Scancio, & Sanctæ Luciæ Veteris extrà mœnia *Bergomi*, ibique fundavit Cœnobium Ordinis Prædicatorij. Erexit Monaſterium Monachorum Cœleſtinorum dote attributa à Patruo Cardinali , dedicavitque Eccleſiam ſub titulo Sancti Nicolai, cum, & Patruus eiuſdem tituli in Carcere Tulliano eſſet Diaconus Cardinalis, Qui etiam ab eodem Nepote Epiſcopo, anno 1319, elatus in Eccleſia Sancti Franciſci *Bergomi* in Capella Sancti Nicolai tumulatus eſt. Eius tempore, eoquè procurante anno 1342. completum fuit ex peregrino marmore inſigne Baptiſterium in

Eccleſia Sanctæ Mariæ Maioris; Quod poſtea anno 1560. dirutum, ob excluſum à Præſidibus eiuſdem Eccleſiæ omnem Epiſcopalis, & Capitularis antiquę iuriſdictionis vſum in dicta Eccleſia, Baptiſterio, anno 1661, in Cathedrali reſtitutum viſitur. Auxit numerũ Capellanorũ in vtraque Cathedrali, & poſt ſollicitam Gregis curam annorũ triginta trium, plenus meritis deceſſit.

IXL. *Micolaus Canalius* Venetus Plebanus Sancti Bartholomęi Venetiarum à Benedicto Vndecimo, dicto Duodecimo creatus 15. Kal. Auguſti 1342. minimum præfuit *Bergomenſi* Eccleſiæ, traslatus à Clemente Sexto ad Rauennatenſem 7. Kalen. Octobris eiuſdem anni.

L. *Bernardus Trigardi* Gallus Agathenſis Dięceſis, Monachus Ciſtercienſis (non verò *Bergomenſis* ex Familia de Bernardis, vt ſomniauit Peregrinus patrius hiſtoricus in Vinea *Bergomenſi* Parte 1. cap. 45.)

Fuit

Fuit egregius in ſacra pagina Doctor electus à Clemente Sexto 1342. & poſt ſeptennem adminiſtrationem, anno 1349. translatus ad Epiſcopatum Brixienſem, vbi obijt anno 1358. In reparatione Eccleſiaſticæ diſciplinæ fuit acerrimus, calcatis blandæ quietis lenocinijs; extantque hac de re eius decreta intimata Canonicis in Archiuio Capitulari; cum proceſſu litis inceptæ, prætendentibus tunc Dignitatibus, & Canonicis ſubiectionē immediatā Sanctæ Sedi ad vitandā paſtoralē correctionē. Inſimulatur in prędictis actis malę adminiſtrationis, collationis beneficiorū Parochialium Perſonis coniūctis, & nō cōſtitutis in ſacris Ordinibus, nec non etiam ſimoniæ; verum cum hæc omnia procedant ex ore Canonicorum correctionem, & viſitationem fugientium, & recuſantium, fidem non merentur, accedente maxime translatione ad Epiſcopatum Brixienſem, decreto

religioſiſſimi Pontificis Clementis Sexti, qua moribus Bernardi nulla aptior apologia.

LI. *Frater Lanfrancus de Salvettis* Civis *Bergomenſis* Ordinis Minorum, anteà Epiſcopus Anconitanus, ad *Bergomenſes* Eccleſiam translatus eſt ab eodem Clemente Sexto 10 Kalen. Nouembris 1349. præfuitque vſque ad obitum ſuum, qui contigit die 4. Aprilis 1381. poſtquam ſediſſet annis 32. Seriò proſecutus eſt Clericorum reformationem, tanquam primam ex paſtoralibus curis, eamque ſummis difficultatibus exorſus eſt à Canonicis, veſtigijs Anteceſſoris inhærens, vt probant eadem acta Tabularij Capituli formata tunc à Venturino, & Franciſco Zanalijs Epiſcopalibus Cancellarijs, in quibus notatu digna ſunt quædam præcepta certis Canonicis ſpecialiter indicta, cum hac Epigraphe *Lanfrancus Epiſcopus vobis Canonicis Sancti Alexandri ſalutem, ſi capaces eſtis*

ſalu-

ſalutis. Nec ceſſauit ab opere, donec impleta veri Paſtoris menſurà Canonicos ipſos reformauerit, eorumque ſtatuta à Bertoldo Canali, tunc Archidiacono collecta, & à Guidone *della Crotta* Archipræsbitero ad id electo præſentata decreto ſuo firmaverit, vt conſtat ex parte prima ipſius ſtatuti Capitularis, & decreto eiuſdem diei penultimæ Octobris 1357. Promovit ſacra ædificia, & præcipuè Eccleſiam, & Hoſpitale Sanctæ Mariæ Magdalenæ. Fundauit Conſortium Sancti Alexandri à Cruce. Reliquias antiquorum Monaſteriorum Monialium ex locis Vrgnani, Martinenghi, & Faræ coadunavit, & univit conventui Dominicani Inſtituti Matris Domini nuncupato. Corpus Beati Alberti Civis *Bergomenſis* ex Abbatia Sancti Iacobi de Puntita ab eodem fundata ad Eccleſiam Sanctæ Mariæ Maioris *Bergomi* tranſtulit. Dedicavit Eccleſiam Sanctæ Martæ Mo-

Digitized by Google

nialium Ordinis Prædicatorij, & Sanctæ Mariæ de Baſella Fratrum eiuſdem Inſtituti, & anno 1374: Eccleſiam Sancti Gottardi Fratrum Servitarum, tunc dictam de Columbina. Fuit huius nominis Lanfranci inter Epiſcopos *Bergomenſes* Secundus, & ultimus Epiſcopus ex Civibus *Bergomenſibus*, qui propriè legitimè præfuerit, ex duobus enim proximis Succeſſoribus, primus non certò habetur pro Epiſcopo, ſecundi verò patria controvertitur. Obijt die dicta anno 1381, eiuſque cadaver Mediolanum translatum eſt.

LII. *Ciprianus* Secundus de Longis, ſive Alexandris de Adraria Civis *Bergomenſis* Epiſcopatum tenuit ab anno 1381. vſquè ad 1383. iuxtà Peregrinum, qui notat poſt dictum triennium receſſiſſe, indeque eruit Vghelius, eum ſectatorem fuiſſe Clementis Septimi Antipapæ, ſedentis contra Vrbanum Sextum; motus potiſſimum hàc ratione, quod

an-

Digitized by Google

anno 1381. Epiſcopus eſſet *Bergomenſis* Branchinus Beſutius ab Vrbano Sexto electus; Cęterum ad concordiam facile redigitur Controverſia, ſi dixerimus cum Calvo hiſtorico Patrio in Effemeride die 23. Octobris, Ciprianum Secundum ſediſſe vix duobus menſibus, & pietate, & religione commendabilem *Bergomi* diem extremum clauſiſſe, vnde fieri potuit, quod anno eodem 1381. Epiſcopus eſſet Branchinus, neque indè inferri poteſt Ciprianum fuiſſe ſchiſmaticum, & à malo auctore habentem Cauſam.

LIII. *Branchinus Beſutius* Mediolanēſis iuxtà Auctores Mediolanenſes, *Bergomenſis* verò iuxtà Communiorem *Bergomenſium* ex collectore Apoſtolico ſpoliorum in Germania 8. Idus Aprilis 1381. ab Vrbano Sexto Epiſcopus *Bergomenſis* declaratus, ſolemniter adijt poſſeſſionem Epiſcopalem, unde ex more antiquorum, & privilegio immemo-

morabilis conſuetudinis equus phaleratus, quo vehebatur, vnà cum omnibus ornamentis ceſſit Familiæ de Advocatis, cappa ex panno violaceo Familiæ de Archidiaconis, calcaria, & Ocreæ familiæ de Oſſa, pileus, & Chirothecæ Familiæ de Fara, vt Caſtellus refert in Diario teſtis oculatus. Confirmavit privilegia Eccleſiæ Sactæ Mariæ Magdalenæ, & Societatis diſciplinorum Sanctorum Barnabæ, & Laurentij Dedicavit Eccleſiam Parochialem Sanctæ Gratæ inter vites, cumque verſaretut Mediolani die 22. Iunij (non Iulij, vt ait Vghelius) obijt anno 1399.

LIV. *Ludovicus Bonettus* natione Siculus, patria Agrigentinus, Archiepiſcopus Panormitanus, inde Antibarenſis, poſtea Teſſalonicenſis, à Bonifacio Nono ad hanc Sedem evectus anno 1399. Nonis Septembris. De hoc Ludovico nulla mentio apud Patrios Auctores, quidquid

ſcri-

ſcribat Vghelius, cum imò Peregrinus notat Sedem vacaſſe per Biennium, quo tempore inventa fuerunt *Bergomi* plura corpora Sanctorum, unde dicendum eſt, Ludovicum poſſeſſionem Epiſcopalem non adiviſſe, nec reſediſſe. Anno 1401. factus legitur Archiepiſcopus Piſanus, inde Tarentinus, & à Gregorio Duodecimo S. R. E. Cardinalis. Obijt Arimini idibus Septembris anno 1413.

LV. *Frater Franciſcus* ex Nobili Familia *de Lante* Piſanus Ordinis Minorum Epiſcopus Lunenſis, inde Brixienſis, poſteà Cremonenſis, ad *Bergomenſem* Sedem translatus anno 1401. die 4. Menſis Auguſti à Bonifacio Nono, poſt duos annos circiter regiminis 18. Ianuarij 1403. Sedi Cremonenſi, eodem Pontifice iubente, reſtituitur. Nihil memorant Patrij hiſtorici de hoc Pontifice præter ingreſſum ſolemnem ad poſſeſſionem capiendam Epiſcopatus

ſub

Digitized by Google

ſub die 17. Novembris 1401. & diviſionem equi, clamidis, pilei, calcarium, & ocrearum inter Familias ſuprà narratas. Adivit Eccleſiam Sancti Alexandri, & deindè Sancti Vincentij, vbi adſtitit Miſſæ ſolemni, & concioni habitę ab Abbate Monaſterij Vallis Altæ.

LVI. *Frater Franciſcus* Secundus *de Aregatijs* Civis Cremonenſis Ordinis Minorum inſignis Theologus, & Iuriſconſultus, Cuſtos Provincię Bononienſis, atque Parmenſis die 18 Ianuarij 143. à Bonifacio Nono electus Epiſcopus *Bergomenſis* ætate viginti octo annorum, quam prudentia litteris, & pietate ſuperaverat, Die 11. Martij 1404. poſſeſſionem cępit ſolito ritu. Aſtitit Miſſæ in Cathedrali Sancti Alexandri, audito ſermone Magiſtri Iacobi Vrij Ordinis Prædicatorum. Vnivit Conventui Sancti Franciſci ſui Ordinis Parochialem Sanctæ Euſemiæ anno 1417. Occaſione miraculi, & Ap-

pa-

paritionis B. Mariæ Virginis in Monte Aureo roſis circundatæ dedicavit Ædem ibidem dictã de Roſate, ubi etiam Sacrarum Virginum anno 1425. erexit Monaſterium ſub regula Sanctæ Claræ. Poſtulante, & præſente divo Bernardino Senenſi Eccleſiam Minorum de Obſervãtia dedicavit titulo Sanctæ Mariæ Gratiarum anno 1427. Concilio Conſtantienſi ſumma cum doctrinæ æſtimatione interfuit, & rectis initijs Concilij Baſileenſis, quod poſteà in Acephalum degeneravit poſt eius obitum. Præfuit turbulentiſſimis temporibus, hancque meruit virtutibus ſuis temporalem retributionem, vt anno 1428. videret Civitatem ſuam ſub placido Sereniſſimæ Venetæ Reipublicæ Dominio quietiſſimè ſitam. Obijt laudatus ab omnibus Auctoribus, & patrijs, & exteris poſt trigeſimum quartum annum pijſſimi regiminis die 6. Auguſti 1437. Sepultus antè Aram maxi-

mam

mum Eclesiæ Sancti Franciſci ſui Ordinis; legata bibliotheca, & argentea ſupellectile Cathedrali Sancti Vincentij.

LVII. *Polidorus Foſcarus*, ſive *Foſcuus* Patritius Venetus ab Eugenio IV Sanctiſſimo Pontifice electus 21. Octobris 1437. Diſtulit ingreſſum vſque ad 29. Octobris 1441. qua die ſolemniter receptus in Eccleſia Cathedrali Sancti Alexandri, invitis Canonicis abſtulit petram inſignē albi marmoris, qua uſus eſt pro conca Fontis in Ædibus ſuis, & reclamantes Canonicos, die 28. Martij 1446, ſuſpendit à Divinis, Ioanne Oſio, & Arigutio, de Mutijs excommunicatis. Eccleſiam Sancti Alexandri in Columna dedicavit, aliamque ampliorem Eccleſiam fundavit Monialium de Roſate. Sacerdotes à cohabitatione Mulierum ſeveris legibus coercuit. Plenus ære alieno, & Civium odio, univerſorum iram timens, die 20. Maij 1448. noctu cum

tota

tota Familia aufugit reverſus Venetias; vocatus ad Archiepiſcopatum Iadrenſem. *Bergomates* partim creditis pluribus excitati, partim cognita librorum, & ornamentorum Capellæ Epiſcopalis exportatione libellos porrexere Sereniſſimo Principi, à quò pro damnorum reſtauratione multa legũtur ordinata in Regiſtro B. Ducalium Cancellariæ Prętoriæ. Obijt *Polidorus* 23. Iulij 1450. Huius etiam tempore fuit maxima agitatio in Eccleſia, ob ſchiſma Conciliabuli Baſileenſis, & electionem ab eodem Conciliabulo attentatam Felicis Quinti Antipapæ; Legitur etiam in Vitis Iuriſconſultorum Guidi Panciroli, Nicolaum Tudeſcum Abbatem Panormitanum nuncupatum, Canoniſtarum principem ſchiſmati Baſileenſi adhęrentem, quendam Iſidorum à Roſata hominem indoctum, ignobilem, ac vitijs præditum ob receptam pecuniam ad *Bergomenſem* Epiſcopatum

tum promoviſſe. De hoc tamen Iſidoro nulla legitur mentio in hiſtorijs Patrijs, eo quod ſedem obtinente Polidoro à legitimo Pontifice electo, nunquam Schiſmatici Conciliabuli decreta vim habuerint, accedente maxime Religione Venetæ Reipublicæ, quæ ſemper legitimi Pontificis partes ſecuta eſt.

LVIII. *Ioannes huius* nominis Sextus *ex Barotia* Veneta Patritia Familia Eugenij Quarti Subdiaconus, doctrina, pietate, liberalitate in pauperes, zelo reformationis præſtantiſſimus, obquè egregias animi dotes chariſſimus Nicolao Quinto Pontifici optimo, & literarum amantiſſimo, à quo die 28. Decembris 1449. ad reparandam pravam Polidori Anteceſſoris adminiſtrationem ad *Bergomenſem* Eccleſiam promotus fuit die 25. Iulij 1450. Primum lapidem poſuit Eccleſię Sanctę Mariæ Fratrum Carmelitarum, & anno ſequenti eandem dedicavit.

Ea-

Digitized by Google

Eadem die 1451. Synodum celebravit primam in Cathedralj Sãcti Alexandri cum trecentis ſexaginta octo ex Clero *Bergomenſi* adunatis, ſecundam die 4. Maij 1453. in Concathedrali Sancti Vincentij, tertiam verò anno ſequenti iterum in Eccleſia Sancti Alexandri. Plura Hoſpitalia numero decem, quæ ſparſim habebantur minimo Pauperum commodo varijs in locis Civitatis, & Suburbiorum, inſigni opere in unum collegit corpus, & conſentiente Capitulo, & Conſilio Civitatis in unum congeſſit, erecto Hoſpitali magno, quod dicitur Sancti Marci, & ſtatuta regimini regula, quæ magno Pauperum compendio, expoſitorum, & diſperſorum ſuffragio huc uſque ſervata fuit. Comitatum Morenghi, & Carpeneti olim iuris Epiſcopalis, ſed poſtmodum Barnabovi Vicecomitis tyrãnide occupatum redemit, pro medietate Menſæ Epiſcopali, & pro alia Abbatiæ Sancti Iacobi de

Puntita, cuius erat cum ampliſſimis redditibus tunc annexis Commendatarius. Eccleſiam Concathedralem Sancti Vincentij antiquitate, & incendio partim collapſam, partim collabentem auguſtiori forma impendio ſuo reſtituere cepit, dieque 24. Auguſti 1455. ſub vtroque titulo Sanctorum Vincentij, & Alexandri primum lapidem poſuit, fabricatis maxima impenſa, lapidibus ſectis, ſex Capellis, quæ adhuc extant, Campanam maiorem eiuſdem Cathedralis eius ære fuſam, & ſuſpenſam nomine ſuo inſignivit. Ædem Parochialem Sancti Bartholomęi de Lemine eodem anno dedicavit. Epiſcopalis Menſæ iura auxit, & ad futurorum memoriam grandi volumine cenſuali Barotij nuncupato compilavit, additis exemplaribus privilegiornm ab antiquis Cęſaribus conceſſorum. Demum poſt adminiſtratam per ſexdecim circiter annos *Bergomenſem* Eccleſiam Vidua-

duarum, & Pupillorum parens, Eccleſiarum defenſor, Prælatorum decus communi vocabulo appellatus, lachrymantibus omnibus omnium ordinum hominibus, eumque comitantibus per plura milliaria, ad Patriarchalem Eccleſiam Venetã à Paulo Secundo Veneto Pontifice translatus Sedem digniſſimè impleuit, quam nuper vacantem fecerat Georgius Corarius Tertius à Sancto Protopatriarcha Laurentio Iuſtiniano, ibiquè eodem anno plenus meritis deceſſit.

LIV. *Ludovicus* Secundus *Donatus* Patritius Venetus à Paulo Secundo electus anno 1465. capta die vltima Februarij eiuſdem anni poſſeſſione per Procuratorem, ſequenti anno ipſe acceſſit, & per annos viginti iuſtè, & piè rexit Eccleſiam *Bergomenſem*, veſtigijs optimi Prædeceſſoris inhærens. Literarum ſtudio maximè claruit, & ĩter Philoſophos, & Theologos inſignes enumeratur ab

Abbate Tritemio in Catalogo Eccleſiaſticorum Scriptorum, ubi etiam Elenchus legitur operum ab eo editorum. Maximum nomen ſibi fecit volumine in quartum ſententiarum, quod Paulo Secundo Pontifici nuncupavit. Maximam portam areæ Epiſcopalis Palatij Vrbani, & in eodem Palatio Eccleſiam Sancti Blaſij Epiſcopi, & Martyris ex parva Ædicula antiqua, & Sedes Canonicales Chori Sancti Vincentij conſtruxit, & Donatę Familiæ ſtemma inſeruit. Tranſtulit ſolemniter die vltima Maij 1467. Sacra Gorpora nuper inventa in Pago Seriate Cantij, Cantiani, & Cantianillæ Martyrum. Novam, & inſignem Eccleſiam Sancti Alexandri in Columna anno 1474. dedicavit, & aram maximam Eccleſiæ San ctæ Mariæ Maioris per ſubſtitutum Carolum de Boſellis Canonicum *Bergomenſem* Epiſcopum Arienſem anno 1479. die 8. Martij. In Catholica Fide defenden-

da

da acerrimus; titulum perpetui Perſecutoris hæreticorum à Scriptoribus Patrijs retulit, Obijt anno 1484. die 20. Iulij, ſepultus in Cathedrali Sancti Vincentij.

LX. *Laurentius* Secundus *Gabrieliæ* Venetæ Patritiæ Familiæ ab Innocentio Octavo die 15. Octobris 1484. electus, die 8. Maij 1485. poſſeſſionem adijt Epiſcopatus per Antonium Berguntium Cremenſem Archidiaconum procuratorem electum, & die 13. Iulij eiuſdem anni more Maiorũ ingreſſus obuias habuit in porta divi Antonij binas Cruces Canonicorum Sancti Alexandri, & Sancti Vincentij de priore loco adhuc litigantes, quas tamen providè compoſuit, declarando Crucem Sancti Alexandri eſſe Crucem totius Capituli *Bergomenſis*. Exquiſita diligentia viſitavit onera Capellarum, & legata antiqua Miſſaruum Eccleſiæ Concathedralis Sancti Vincentij, & adhuc in Tabulario Capi-

Digitized by Google

tuli extat volumen dictum Capellaniarum eiuſdem cura, & diligentia ordinatum, quo inſtitutiones, & onera Capellarum, & Beneficiatorum authentico monumento ad ſecandas lites, & avertendos abuſus plenè leguntur. Fabricam à Ioanne Barotio ceptam Eccleſiæ Sancti Vincentij laudabiliter promovit, Impetrata à Iulio Secundo Pontifice indulgentia, quam impreſſam per totam Diæceſim vulgavit pro porrigentibus eidem fabricæ manus adiutrices, vt ex Bulla in Archivio ſub data 4. Nonas Maij 1504. In qua Bulla Laurentius nuncupatur Pontificius Secretarius, & Eccleſia Sancti Vincentij dicitur Cathedralis inſignis. Extremis Sedis ſuæ temporibus luxit Laurentius Vineæ deſolationem, ob bellum Cameracenſe cōtra Sereniſſimam Venetam Rempublicam, ideoque invadentibus Vrbem Gallis anno 1509. coactus fuit abſcedere, & 17. Iulij 1510.

per

per edictum ad Valuas Cathedralis Sancti Vincentij citavit coram Sanctiſſimo Simonem Brixianum Præpoſitum Sancti Alexandri aſſertum Vicarium Epiſcopalem, nec non Franciſcum Oſſa Archidiaconum, & Nicolaum Aſpertum Canonicum, & Notarios Epiſcopalis Curiæ, eo quod auſi eſſent tum iuriſdictionem, tum bona Epiſcopalis Menſæ ipſo Exule adminiſtrare. Abijt è vivis Patavij poſt trigeſimum annum Epiſcopatus anno 1512. Die 6. Iulij, ſepultus Venetijs in Eccleſia Sanctorum Ioannis, & Pauli.

LXI. *Nicolaus* Secundus ex Patritia Veneta Familia *Lipomana* Die 17. Menſis Iulij 1512. à Iulio Secundo Pontifice electus, impedientibus Gallorum, & Hiſpanorum Exercitibus, quibus Inſubria, & ditio Veneta vaſtabatur, accedere non potuit ad reſidentiam, eodem tamen anno electionis ſuæ interfuit

Digitized by Google

Concilio Oecumenico Lateranenſi Quinto, eique in ſeſſione tertia ſubſcripſit, vigeſimum nonum locum tenens inter Epiſcopos, vt in actis eiuſdem Concilij penes Labbeum tom. 14. fol. 78. & ſeſſioni 4. fol. 94. & ſeſſioni 5. fol. 112. & ſub Leone Decimo Pontifice ſucceſſore ſeſſioni 6. fol. 134. & ſeſſioni 7. fol. 154. & ſeſſioni 8. fol. 175. & ſeſſioni 9. fol. 205. Anno 1516. reddita *Bergomenſi* Civitate Veneto dominatui, pacatiſque bellorum turbis, Nicolaus provectæ ætatis, & infirmæ valetudinis Epiſcopatui ceſſit. Eo permittente 16. Iulij 1514. Eccleſia Servitarum Sanctæ Marię Monticuli Vallis Callepiæ à Chriſtophoro Maniamino Epiſcopo Polinianenſi ſolemniter dedicata fuit, & alia Eccleſia Monialium Ordinis Sancti Benedicti ſub titulo Sanctæ Mariæ in in Valle Marina anno 1516. Contigit eo Pontifice die 15. Novembris anno 1514. mirabilis Apparitio Di-

Digitized by Google

vi Protectoris Sancti Alexandri Martyris, qua Raymundum Cardonam Exercitus Hiſpani ductore ab Vrbis direptione deterruit, cuius memoria officio anniverſario colitur ex indulto Sacrę Congregationis Rituum.

LXII. *Petrus Lipomanus* Anteceſſoris Nepos Patritius Venetus, ex Patrui ceſſione, ex Patavinæ Eccleſiæ Archipresbitero, ſimulque *Bergomenſi* Canonico Sedem Epiſcopalem adeptus eſt, concedente Leone Decimo Pontifice die prima Iulij 1516. Poſſeſſionem inijt ſolemniter die 6. Ianuarij 1520. oſculo adorata extrà portam Sancti Antonij Cruce Magna Sancti Alexandri, & viſitata Eccleſia ipſiuſmet Sancti, & deinde alia Cōcathedrali Sancti Vincentij, cum anteà anno 1518. 21. Aprilis cepiſſet privatam poſſeſſionem per Zachariam Fratrem. Eadem die 6. Ianuarij 1520.diſtribuit Familijs privilegiatis ſolita munera ſcilicet

Ano-

Digitized by Google

Anogadræ equum, Arzaneghæ, ſive Arzaghæ, olim de Archidiaconis pallium, calcaria, & ocreas Oſſæ. Habuit pluribus annis Suffraganeum Gabrielem Caſtellum Bononienſem Archiepiſcopum Darienſem, eo quod ætatis defectu à charactere Epiſcopali ritè ſuſcipiendo prohiberetur. Completa ætate viginti ſeptem annorum die 29. Iunij 1530. in Eccleſia Sanctæ Mariæ Maioris conſecratus fuit à Gabriele prædicto Suffraganeo, Mathia Vgone Brixienſi Epiſcopo Famagoſtano, & defendente Vavaſſorio *Bergomenſi* Epiſcopo Iuſtinopolitano. Opera, & Eleemoſinis, pioque Paſtoris exemplo promovit labores Venerandi viri Hieronymi Emiliani Patritij Veneti ad optimam frugem converſi, qui anno 1532. plures Mulieres, proſtitutas in Collegium Converſarum collegit, & vagantium Puerorum, & Orfanorum Cœtum in Hoſpitali Sanctæ Magdalenæ primum, dein-

deinde Sancti Martini chriſtianis moribus inſtituendos coadunavit, & Congregationem Patrum Somaſchę in finibus Agri *Bergomenſis* in Oppido, dicto Somaſca, religiosè fundavit abundantem fructuum Meſſem Eccleſiæ, Paulo Tertio Pontifice Maximo confirmante anno 1540. allaturam. Die 2. Maij 1535. ſuſcepit Petrus Fratres Capucinos apud Eccleſiam Sancti Alexandri trans Murgulam, conceſſo pro fabrica Conventus loco, aliumque eiſdem conceſſit fundum in Abbatia Sancti Gervaſij, & Protaſij Brixien., cuius erat Commendatarius. Meruit inſigni gratia coadiutotem cum futura ſucceſſione Aloyſium Lipomanum Epiſcopum Metonēnſem die 28. Septembris 1538. Cum quo etiam pari gratia poſt 24. annos regiminis à Paulo Papa Tertio die 18. Februarij 1544. translatus fuit ad Epiſcopatum Veronenſem, & deindè Legatus ad Scotorum Regem die 9. Au-

guſti

guſti 1548. annorum verò 52. obijt in Scotia ſummo Religionis, & pietatis elogio.

LXIII. *Petrus* Secundus *Bembus* Patritius Venetus S.R.E. tituli Sancti Clementis Presbiter Cardinalis doctiſſimi Patris Bernardi doctiſſimus filius, Poetis, Oratoribus, & Iuris peritis æquè notus anno 1539. ex Equite Ordinis Hieroſolimitani factus Canonicus Patavinus, poſteà à Paulo Tertio Cardinalis delato Epiſcopatu Eugubino, indeque die 18. Februarij 1544. ad Sedem *Bergomenſem* translatus. Poſſeſſionem adijt die 13. Maij per Flaminium Tomarotium Papæ Cubicularium, electo Vicario Generali Nicolao Aſſonica Præpoſito Sancti Alexandri. Die 8. Iulij obtinuit in Suffraganeum, & cum futura ſucceſſione coadiutore Victorem Superantium ſanguinem propinquum Epiſcopum Titularem Nicenum à Paulo Tertio prædicto, qui pro abſente

ſente

ſente Cardinali Eccleſiam viſitavit, relicto actorum viſitationis in Archivio Epiſcopali amplo volumine. Edidit Petrus proſa, & verſu inſignes ampliſſimi ingenij fętus literatis notiſſimos, & die 16. Ianuarij 1547. ætatis 76. ex percuſſione fęmoris, quam equitando in porta domus obviam habuit Romæ defunctus, ſepultus eſt in Eccleſia Sanctæ Mariæ ſuper Minervam, cum ob gravem ætatem, magnaque Eccleſiæ negocia impeditus nunquam in Eccleſia *Bergomenſi* reſediſſet.

LXIV. *Victor Superantius* Aloyſij filius Patritius Venetus ex Epiſcopo Niceno morte Petri Cardinals Bembi, cui datus erat à Paulo Tertio cum futura ſucceſſione coadiutor, factus Epiſcopus *Bergomenſis* die 19. Ianuarij 1547. Poſſeſſionem uti talis ſolemniter cepit die 9. Auguſti. Fuerat olim Clementis Septimi intimus Cubicularius. Factus ſui pleni iuris Epiſcopus ex animi levitate, & curio-

rio-

Digitized by Google

rioſitate cepit libros hæreticorum per Italiam tunc temporis liberè vagantes avidè legere, unde in ſuſpicionē Fidei apud pleroſque incidens, die 12. Aprilis 1548. varijs libellis in locis publicis affixis de hæreſi inſimulatus fuit. Crevit rumor, & ſuſpiciones adeò aggravatæ ſunt, vt à Sanctiſſimo Iulio Papa Tertio mandatum fuerit fratri Michaeli Ghislerio Ordinis Prædicatorij, poſteà Pontifici Pio Quinto, & Beatis adſcripto, ſpeciali commiſſione de Victore, alijſque perſonis *Bergomi* tunc ſuſpectis inquiſitionem ſtruere. Romanam Iuſſionem ſtrenuè *Bergomi* executus fidei queſitor in tantas anguſtias devenit, ut niſi ope Ioannis Hieronymi Albani Comitis, & Sereniſſimæ Reipublicæ Collateralis Generalis, ſucceſſivè S. R. E. Cardinalis adiutus fuiſſet, capite periclitaretur. Facta per Commiſſarium prædictum Romæ relatione, iuſſu ipſius Summi Pontificis Victor

die

Digitized by Google

die 22. Iulij 1552.ab omni regimine, & adminiſtratione Eccleſiæ *Bergomenſis* ſuſpenſus fuit, vt ex Bulla ipſius ſuſpenſionis cum deputatione Nicolai Duranti Camerinenſis Clerici in Apoſtolicum Vicarium, aſſignata eidem penſione ducentorum aureorum ex redditibus Epiſcopalis Menſæ, cui die 14. Iunij 1554. ſubrogatus fuit ab eadem Sancta Sede Iulius de Auguſtis Canonicus Camerinenſis Civis tamen *Bergomenſis* eodem iure, & proventu. Duobus ferè annis Victor exilium paſſus à ſua Sede manſit in Adriana Mole Romæ, à qua tunc eductus fuit, & Eccleſiæ ſuæ reſtitutus, cum ei prędictus Iulius Auguſtus in Apoſtolicum Vicarium datus eſt. Extant Pontificia diplomata purgationis teſtimonia data eidem Victori, & Iulio Auguſto ſub eadem die 24 Maij 1554. *Bergomenſi* reſtitutus Eccleſiæ una cum Vicario ſibi aſſignato, iterum Diæceſim viſitavit, & Hierony-

ronymum Vidam Epiſcopum Albenſem Archipresbiterum Eccleſiæ de Paterno agri Cremonenſis, ſed *Bergomenſis* Diœceſis, ad omnia ſpiritualia, & temporalia in locis agri Cremonenſis delegavit 14. Maij 1555. Sub Paulo Papa Quarto nouum Vicarium Apoſtolicum recepit Ioannem Baptiſtam Brugnatellum Clericum Bobbienſem loco Iulij Auguſti, & paulò poſt relapſus Victor in novas hęreſis ſuſpiciones, citatus, Romæ ab eodem Pontifice in publico Conciſtorio die 20. Aprilis 1558. non obſtante Iulij Tertij abſolutione exauthoratus, & ab omni Epiſcopalis dignitatis, & Ordinis exercitio depoſitus fuit, unde rediens Venetias animi tædio die 15. Maij 1558. vigeſimo quinto die a depoſitione ſua obijt, & in Maiorum ſepulchro conditus fuit.

LXV. *Aloyſius Lipomanus* ſummis voti a *Bergomenſis* Capitulo, & Civitate per expreſſos ad Pontificem

Nun-

Nuncios expetitus, ab eodem Pontifice Paulo Quarto laudata *Bergomenſis* Eccleſię pietate pro reparandis iacturis in Victore Superantio toleratis conceſſus fuit, traslatus ab Eccleſia Veronenſi ad *Bergomenſem* die 20. Iulij 1558. Is olim fuerat, vt diximus, Coadiutor cum futura ſucceſſione datus Petro Lipomano, & cum eodem, ſimili coadiutoriæ gratia, translatus ad Veronenſem Eccleſiam ſub titulo Epiſcopi Metonenſis. Tanquam, Coadiutor Veronenſis, & Metonenſis titularis interfuit Cõcilio Oecumenico Tridentino, & ſeſſioni quintæ ſub Paulo Tertio ſubſcripſit anno 1546. vt in actis apud Labbeum tom. 14. fol. 750. Cui etiam tunc ſubſcripſit pro *Bergomenſi* Eccleſia Iſidorus Clarius Monachus Abbas Puntitæ, vt ibidem fol. 751. ſic etiam ſubſcripſit ſeſſioni Sextæ fol. 771. & ſeptimæ 774. & Octavæ 786. *Bergomum* ſumma omnium exhilaratione, ſolemni-

que pompa ingreſſus plenam inſcriptionibus, & elogijs ſuo nomini amatiſſimo invenit Vrbem exprimentibus egregia ab eo facta, & ſcripta, Legationem pro Pontifice Iulio ad Ioãnem Luſitaniæ Regem, aliam pro Catholica Fide ad Sarmatas. Audivit Encomiaſtem Nicolaum Colonium Canonicum totius Civitatis nomine erudito panegyrico gratulantem; ſed poſt menſem cepti regiminis vocatus Romam a Paulo Pontifice, Auguſtino Nepoti, qui in Veronenſi Cathedra ſucceſſerat, commendatam Eccleſiam reliquit; ſed Romæ Negocijs oppreſſus, ſenili ætati imparibus 15. Auguſti anno 1559. obijt ſepultus in Eccleſia Sanctæ Catarinæ Funariorum ad lateralem portam ætatis anno 63. multa quęrentibus de inſigni hoc Præſule ſatis ſit legere Opera eius egregia, & præcipuè Catenam in Pſalmos, & Octo Volumina Vitarum Sanctorum, quorum ſeptem

ipſe

ipſe edidit vivus, octavum verò poſthumum Hieronymus Lipomanus Nepos Pio Qurto inſcripſit. Bibliothecam ſuam tunc tunc temporis magni pretij, Sanctorum Patrum, vt plurimum opera ferè omnia complectentem *Bergomenſi* Epiſcopo ad vſum futurorum Præſulum nobili legato reliquit.

LXVI. *Aloyſius* Secundus ex Patritia Veneta Familia *Cornelia*, tituli Sancti Marci S. R. E. Presbiter Cardinalis à Pio Quarto die 13. Martij 1560. electus, breviſſimè adminiſtravit Eccleſiam, nam die 11. Iunij 1561. ipſam reſignavit, reſervato ſibi collationis Beneficiorum indulto, in Federicum Cornelium Epiſcopum Traguriensem, & relicto Capitulo, & Canonicis Beneficentiæ ſuæ Monumento, donatis ex opere ſerico, quod Damaſcum vocat, pro Miſſa ſolemni Sacris indumentis albis, & imagine Crucifixi ex argento fuſo adhuc extante ad-

mirandi artificij, ponderiſque, ac pretij eximij. Natus Aloyſius anno 1496. Georgij Cornelij Senatoris, ac Regni Cypri Commendatoris filius, poſteà Epiſcopus Traguerienſis a Iulio Tertio Cardinalis creatus, & & ſubindè S. R. E. Camerarius deceſſit Romæ ætatis ſuæ 89. Sexto Idus Maij 1584. ſepultus in Eccleſia Cruciferorum.

LVII. *Federicus* ex Patritia Veneta Familià *Cornelius* filius Ioannis Senatoris, & Aloyſij Cardinalis Nepos ex Epiſcopo Traguerienſi *Bergomenſis* electus, cedente dicto Aloyſio Cardinali die 11. Iunij 1561. poſſeſſionem adijt die prìma Iulij eiuſdem anni, & die tertia ſolemniter exceptus coram Rectoribus Civitatis, & univerſo populo eleganti Oratione à Ioanne Andrea Viſcardo Iuriſconſulto, cepit manum admovere paſtorali regimini, ſed ſtatim initio inſequentis Auguſti deflere debuit una cum univerſis Cano-

no-

nonicorum, & Civium lacrymis di-
rutionem ſuæ Cathedralis antiquæ
Sancti Alexandri, quæ decreto *Se-
reniſſimæ* Reipublicæ, ob novam
Vrbis munitionem ſolo æquata fuit,
ideoque, ne cum lapidibus, & cę-
mentis primarij, Venerandiq; Tem-
pli memoria periret, cantata ibi
ultima Pontificali Miſſa, & inſtitu-
ta pro translatioue Corporis Sancti
Alexandri, & aliorum Sanctorum
ad Concathedralem Sancti Vin-
centij ſolemni ſupplicatione in-
ſtrumentum edidit; quo Poſte-
ris plena, & diſtincta ſtatus
rerum, translationis Sanctarum
Reliquiarum, & diruendi Templi
ſeries, & imago providè ſervaretur.
Editum eſt hoc ſolemne documen-
tum Kalend. Septembris anni 1561.
in actis Hieronymi, & Chriſtopho-
ri de Vavaſſoribus, & opportunè
legitur impreſſum in Italia Sacra
Vghelij, ubi de Federico Cornelio
ſermonem habet tom. 4. fol. 708.

cum iam ex regiſtris Epiſcopalibus, & Tabolario Capituli evanuerit, & licet culpa. Impreſſoris mendis ſcateat apud Vghelium, plurimaque adſint verba fędè corrupta, aliaque deficiant, tamen cordati lectoris, maximè rerum *Bergomenſium* periti, ope integritati ſuæ reſtitui poteſt. Templo diruto iurgia, & lites inter Canonicos vtriuſque Cathedralis ſub unico tecto Sancti Vincentij cohabitaturos paternè Federicus compoſuit alio inſigni inſtrumento impreſſo 17. Decembris 1561 in actis Alexandri de Allegris Notarij, dùm interim Canonici Sācti Alexandri 6 Idus eiuſdem a Pio Papa Quarto Bullam, quæ incipit *Superna diſpoſitione* impetrarunt, qua conceditur ijs facultas fabricandi opportuno in loco Cathedralem honoribus, & privilegijs dirutæ ſubſtitutam. Egit pro viribus, irrito tamen conatu, ipſe, & Succeſſores omnes Epiſcopi, uſque ad *Danielem Iuſtinianum*,

pro

pro integra unione Capituli, ſed ſervabatur ex alto hæc gloria, & contumacium animorum victoria *Iuſtiniano*. Adfuit Federicus Tridentino Concilio Ecumenico, omnibuſque ſeſſionibus, & actis eiuſdē ſub Pio Papa Quarto celebratis, eisdēque ſubſcripſit, vt apud Labbeū in collectione Cōciliorū tom. 14. fol. 930, & cū eo Ioannes Tertius *Bergomēſis* Theologus Ord. Minorū Lector Sacræ Theologiæ in Archigymnaſio Papienſi decſriptus in actis Concilij apud eundem Labbeum fol. 937. Publicato Tridentino Concilio reformationi *Bergomenſis* ſuæ Eccleſiæ toto pectore inſudavit Federicus; ritus, & Ceremonias Eccleſiæ Cathedralis cum conſilio Capituli, ſtatuti ipſius capita declarando, & augendo die 18. Februarij 1564. reformavit. Primam Synodum habuit die 4. Septembris eiuſdem anni, ſecundam die 10. Maij 1568. tertiam die 15. Septembris 1574. In quibus

omnibus, pluribus ſalutaribus decre-
tis, mores Eccleſiaſticos, miniſteria
Sacramentorum, & Eccleſiaſticæ rei
curam ad normam Tridentini Con-
cilij egregiè compoſuit. Chorum
Sancti Vincentij numero integro
Canonicorum vtriuſque Congrega-
tionis imparem euertit, ampliori
conſtructo, pecunia ſua partim, par-
tim vero ex legata, & aſſignata vſi-
bus Sacriſtiæ ãno 1569. vt ex decreto
applicationis in magno regiſtro A.
fol. 240. Archivij Capitularis. Ca-
nonicos omnes ad tres Claſſes Sacro-
rum Ordinum reduxit iuxtà ſancita
Tridentini ſeſſione 24. cap. 12. cum
anteà decem tantum eſſent Sacerdo-
tales, & ex reliquis, plures Acoliti,
ſine vllo Sacri Ordinis onere, vel ca-
racthere, ediditque innumeris ſu-
peratis difficultatibus ſolemne de-
cretum cum Capituli conſenſu die
prima Auguſti 1573. in actis D. Ot-
tolini Rotæ Capituli Cancellarij.
Seminarium ædibus ad id compara-

tis,

Digitized by Google

tis, & unita antiqua Canonica Sancti Mathæi fundavit. Novam Domum pro Mulieribus à cęno libidinis reſurgentibus in Suburbio Sancti Antonij deſignavit, Conventum Sancti monialium Sanctæ Luciæ veteris Conventui Sanctæ Agathæ in Suburbio Divi Leonardi univit, translatis eodem ad ſecurius aſilum Monialibus: Similiter Conventum ex Villa Traſcurij ad Monaſterium Sanctæ Gratæ *Bergomi*, extinctis alijs Conventibus malè tutis in Diæceſi, uno Credarij, altero Leminis. Maximo Divini cultus augmento Scholas Doctrinę Chriſtianæ in Civitate, & Dięceſi certis propoſitis legibus Fundavit, ædifitijs Palatium Epiſſcopale amplificavit, ære proprio Domum Parochialē in Oppido Paratico Dięceſis *Bergomenſis*, agri tamen Brixienſis, liberaliter amplam conſtruxit, ſimulque Conventum Monticuli in Valle Caleppia Fratrum Servitarum, qui anteà angu-

ſtiſſi-

ſtiſſimè habitabatur. Novum Conuentum Fratribus Capucinis in Oppido Vertuæ conceſſit,& piam Societatem Mulierum Vrſulinarum erexit magno domeſticæ modeſtiæ, & piæ domeſticarum Virgium educationis emolumento: Interfuit, & ſubſcripſit Concilijs Provincialibus à Divo Carolo celebratis primo, ſecundo, tertio, & quarto, & eius ultima ſubſcriptio legitur poſt quartum prædictum Provinciale quinto loco in actis Eccleſiæ Mediolanenſis primæ impreſſionis fol. 88. & in collectione Labbea tom. 15. fol. 555. Civitatem, & Diœceſim pluries viſitavit, & viſitationem à Legato Apoſtolico anno 1575. Divo Carolo Borromeo ſuſcepit, maxima ſuæ vigilantiæ commendatione, vt in actis eiuſdem Sancti Viſitatoris legere eſt, adeò vt Sixtus Papa Quintus ad reformationem Patavinę Eccleſię illum evocaverit, non attentis *Bergomenſium* lacrymis poſt 16. annos regimi-

gimi-

giminis die 19. Iulij 1577. vbi Apoſtolicæ Cameræ Clericus factus, & noviſſimè Cardinalis Sanctæ R. E. Obijt Romæ ętatis 59. ſepultus ad tempus in Eccleſia Sancti Silveſtri Montis Quirinalis, & deindè tranſlatus ad Cathedralem Patavinam in Sacello Sancti Danielis, vbi nobili Sepulcro conditus eſt.

LXVIII. *Hieronymus Ragazonus* Civis Venetus, & ex origine *Bergomenſibus* ortum trahens, Benedicti, & Eliſabeth Ritiæ filius peractis ſtudijs in Patavino Archigymnaſio Romanam Curiam ſecutus Cubicularius Pauli Quarti, ac Pij Quarti ætate 25. annorum Epiſcopus Nazianzenus titularis, datus fuit Coadiutor Franciſco Epiſcopo Famaguſtano cum futura ſucceſſione. Interfuit Tridentino Oecumenico, Concilio, ibique ultimam habuit celebrem Orationem in Synodi dimiſſione, quæ incipit *Audite hæc omnes gentes*: duobus continuis diebus continuatam

tam ex repetitione inſerta omnium in Concilio decretorum tertia, & quarta Decembris 1563. Quæ legitur in Collectione Labbei tom. 14. fol. 1659. & in qua recenſuit ſummatim arte mirabili quæcunque ad piè credendum, & ad benè viuendum, in toto illo Concilio, omnium Oecumenicorum copioſiſſimo, definita ſunt. Subſcripſit tanquam Coadiutor Famaguſtanus, & Titularis Nazianzenus actis eiuſdem Concilij ſub Pio Quarto, vt apud Labbeum fol. 631. Poſt Concilium defuncto Franciſco petijt Famaguſtam, eamque citò à Turcarum exercitu cinctam doluit, & cum in extremis nullus eſſet qui Venetias celeri curſu ad ſuppetitias petendas accederet, ille ingenti animo per mediam Turcarum Claſſem Regno Cyprio egreſſus, omnium admiratione, & commendatione auxiliorum expeditionem obtinuit, quorum etiam palmis plauſiſſet, niſi interim

in-

Digitized by Google

integrum Regnum Cyprium, antè auxiliorum adventum, immenſa Turcarum inundatione oppreſſum, iugum accipere coactum fuiſſet. Poſt Sedis ſuę excidium Venetijs commoratus aliquantulum, poſteà Romæ ad Chimaſenſem Eccleſiam Inſulæ Cretenſis electus, & a Gregorio XIII. factus Apoſtolicus Viſitator Archipræſulatus Ravennatenſis, Vrbinatenſis, & Mediolanenſis, adeò partes ſuas egregiè implevit, vt meruerit ab ipſo divo Carolo Archiepiſcopo Mediolanenſi elogia, & eiuſdem intercesſione collationem Novarienſis Epiſcopatus, quam quia recuſantibus Hiſpanis, non ipſis origine ſubditum, admittere, obtinere non potuit, a Gregorio XIII. translatus ad *Bergomenſem* Eccleſiam, ex translatione Federici Cornelij vacantem, die prima Octobris 1577. eiuſdem poſſeſſionem cepit privatam per Placidum Germanum Fratrem. Paucis poſt diebus

ipſe

Digitized by Google

ipſe Hieronymus accedēs in Eccleſiæ
Cathedrali Sancti Vincentij exce-
ptus latino panegyrico ab Hiſtorico
Ioanne Antonio Guarnerio Canoni-
co eruditiſſimo, & Hetruſcà ora-
tione à Marcello Viſcardo Iuriſcon-
ſulto, omnium animos lætitia, &
& ſumma rerum gerendarum expe-
ctatione implevit. Nec ſpem fefel-
lit accuratiſſimis, & non perfuncto-
rijs viſitationibus, realibus, localibus,
& perſonalibus, celebratione quin-
que Synodorum, in quibus tamen
nullum decretum edidit, conten-
tus obſervantia inculcata decreto-
rum Tridentini, & Præceſſoris, &
Provincialium Conciliorum, repe-
tens illud Platonicum *In Corruptiſſi-
ma Republica plurimæ leges*. Charita-
te in Pauperes profuſiſſimus ipſà pri-
vata Domus ornamenta multoties
diſtribuit. Pro Infectis Xenodo-
chium, quod Lazarettum vocant
ſua præcipuè cura ædificatum fuit,
& in Cathedrali Templo 17. Aprilis

1591.

1591. Tabernaculum inſigne, & pretioſo lapide, æreque inaurato, manu celēbris Artificis Cęſaris Tarconi Veneti, Florentiæ habitantis, quod numerata de ſuo ingenti pecunia, collectiſque quibuſdam prouentibus ad Sacriſtiam Cathedralis pertinentibus perfecit, vt ex decreto dictæ diei in Capituli Tabulario. Eccleſiam ipſam Cathedralem Sancti Vincentij tam in Veſtibulo, quam in omnibus Capellis gradibus marmoreis honeſtavit. Sacrarium eiuſdem veſtibus auro contextis pro Pontificali ſolemni ſacroſaciendo, omnibuſq; Pontifici inſervientibus ditavit. Organorum orcheſtras ædificavit, & portam maiorem ex albo marmore. Paſtorali ſua cura graſſantem luem compeſcuit, additis fervidis precibus & interceſſione divi Rocchi, cuius cultum promovit, conſtructa impenſis Civitatis eius hortatu Capella ſub Divi titulo in æde divæ Mariæ Maioris. Interfuit, & ſub-

Digitized by Google

ſubſcripſit quintæ Synodo Provinciali habitæ à Divo Carolo Mediolani anno 1579. in actis Eccleſiæ Mediolanenſis fol. 130. & ſextæ anno 1582. fol. 83. & in collectione Labbea tom. 15. fol. 705. & 749. Congregationes Caſuum Parochis vtiliſſimas in frequentem vſum induxit, edito typis libro materias ferè omnes morales quęſtionibus diſputabilibus ad praxim complectente; Litem inſignem inter Monachos Sancti Sepulchri Aſtinenſes, & Populum *Bergomenſem* compoſuit. Nobile Domicilium rurale in Oppido Gorle Epiſcopalis Menſæ conſtruxit, adiecto lemmate *Ad honeſtum paſtoralis oneris levamen*. Canonicos diſſidentes, & præcipuè Dignitates ſuper diviſione functionum in Eccleſia agendarum à multis annis litigantes arbiter iuris Divo Carolo Cardinali ſuffectus, ſapientiſſima ſententia ſub die 10. Februarij 1588. quæ impreſſa legitur, compoſuit.

Semi-

Digitized by Google

Seminarium collatis, & unitis pluribus Eccleſiaſticis beneficijs amplificavit. Clericos Regulares Theatinos, conceſſa Parochiali Æde Sanctæ Agathæ, & domo contigua *Bergomum* recepit. Erectum nuper Epiſcopatum Cremenſem à Placentina Sede ſeparatum, mandato Gregorij XIII. ſtudioſiſſimè viſitavit, & ſaluberrimis decretis, quæ uſque in præſentem diem ſub vocabulo Apoſtolicæ Viſitationis integrè ſervantur, inſtruxit; ibique Eccleſiam Fratrum Capucinorum dedicavit. Apoſtolicus Nuncius pro Gregorio XIII. in Galliam perrexit, Magno Henrici Tertij favore, à quo duo Lilia Stemmati Gētilitio inſerenda reportavit, & Pontificis Summi gratiam promeruit. Privilegia, & dignitates Iacobo eius Germano Fratri ex meriti Hieronymi ab Anglico Philippo, & Maria Stuarda, & Henrico prædicto Galliæ Regibus collata ſunt. Inſignes labores in Lotha-

ringia, tamquam Apoſtolicus Viſitator, & in tota Gallia pro pace regni, & extinctione Turbarum, & & Procerum hæreticorum everſione ſubivit. Ædes Sacras Capucinorum, aliorumque Ordinum Pariſijs ſacravit. Sub Sixto Quinto revocatus ad Curiam Romanam, & Pontificij Sacelli factus aſſiſtens redijt *Bergomum* Paſtoralibus curis nunquam vacuus, laboribus nunquam feſſus, nec ſibi vnquam vivens. Iterum ab Innocentio Nono revocatus, viſitationi, & reformationi Monaſteriorum deputatus, & à Clemente Octavo in eodem munere confirmatus magna tulit, donec proximus Purpuratorum Collegio omnium iudicio,& expectatione, ętatis 55. Annorum, & Menſium octo febri correptus obijt anno 1592. Sepultus Romæ, mandante Cardinali Auguſtino Valerio, in Eccleſia eiuſdem titulari Sancti Marci.

LXIX.

Digitized by Google

LXIX. *Ioannes Baptiſta Milanus* Civis Venetus poſt ætatem uſque ad annum quadrageſimum ſeptimum in habitu, curiſque Sæcularibus, & Curialibus actam Mundo nuncium remittens, inter Clericos Regulares, Theatinos apellatos, religioſam vitam ingreſſus, omnibus virtutibus clarere cepit. Decimoquarto poſt anno cunctis admirantibus eius in pietate, & prudentia progreſſus omnium Religioſorum votis, & Sixti Quĩti approbatione primus Propoſitus Generalis creatus per quadriẽnium Religioni ita præſedit, vt dum privatæ vitæ quietem regiminis termino præoptabat, Sereniſſimæ Reipublicæ Venetæ petitione Hieronymo Regazono exſtincto invitus, & omnibus modis reluctans tractus fuerit expreſſo Clementis Octavi iuſſu ad Inſulas *Bergomenſes* die 8. Menſis Aprilis 1592. a Pontifice electus Aprilis 28, Epiſcopalis ſervitutis onus cepit capta per Gu-

lielmum Beroam *Bergomenſem* Canonicum poſſeſſione, & die 25. Iulij circà primam noctis horam ipſe adfuit, ſine vlla pompa, & apparatu. Nihil habuit antiquius, quam ordinata ab eximio Anteceſſore ſarta tecta ſervare, divinum cultum amplificare, Diœceſim ſępiſſimè viſitare, Doctrinæ Chriſtianæ exercitium mirabili diligentia promovere, erecta ad id Confraternitate in Capella Sanctiſſimæ Trinitatis Eccleſiæ Cathedralis, & impetratis indulgentijs ab Archiconfraternitate de Vrbe, cui ſingulæ quarumlibet Eccleſiarum *Bergomi*, & Diœceſis certo præſcripto ritu adſcriberentur. Mores Eccleſiarum vigilantiſſima cura ad normam pijſſimi animi ſui ordinavit. Accuratam Synodum Diœceſanam plenam ſalutaribus decretis habuit die 4. Septembris 1603. Argenteam ſupellectilem Cathedralis Eccleſiæ tàm vivens, quam moriens liberaliſſimè

am-

amplificavit, extantibus adhuc cum eius ſtemmate argenteis pateris, & vaſis magni pretij. Concilio Provinciali Septimo ſub Federico Cardinali Boromeo Archiepiſcopo interfuit, eique quarto loco ſubſcripſit, vt in eiuſdem actis ſol. 130. anno 1609. ibique totus fuit in procuranda tunc Beati Caroli Boromei apotheoſi, & nomine Provinciæ Mediolanenſis a Sanctiſſimo Paulo Papa Quinto impetranda. Pauperum ſublevandæ inopiæ adeò fuit intentus, vt omnes fortunas Epiſcopi Milani, vel Templorum nitori, vel Sacris largitionibus ceſſiſſe conſtans fama ſit, & idipſum teſtentur marmora eius nomini inſcripta tam in Hoſpitali maiori anno 1616, quam in Cathedrali *Bergomi* iuſſu Capituli, & iuſſu Civitatis vniverſæ anno 1615. Pro concionibus habendis, pro perpetuis Sacrificijs celebrandis, pro multis Pauperibus Puellis dote Scutorum 25.

honeſto Matrimonio annuatim tradendis ingentem vim auri Hoſpitali maiori, & Conſortio Miſericordiæ vivens numeravit, & nihil de Sæculo nequam, nihil de hæredibus ſollicitus, pro Eccleſiæ Cathedralis futura fabrica Montem inſtituit, & ferè ex aſſe quatuor millibus ſcutorum dotavit, quorum fructibus accedente trium Canonicorum liberalitate nova Cathedralis Divo Alexandro Martyri erigeretur, ſi, & quando Capitularium animos ſanctiſſimæ unionis vinculum ab eodem Antiſtite Milano toties expetitum, & procuratum coadunaret in unum. Anno 1611. poſt decimum nonum annum regiminis Epiſcopatum dimiſit, & die Octava Aprilis, qua ipſe invitus electus fuerat, impetravit Succeſſorem Ioannem Emum, & conducta privata domo, ſex integris annis ſupervixit, orationi, eleemoſinarum diſtributioni, & annorum æternorum me-
di-
Digitized by Google

ditationi intentus, uſque ad 13. Iu- nij 1617. qua ætatis ſuæ nonageſi- mo, meritis plenior, quam die- bus, placidiſſimè efflavit animam, univerſali Sanctitatis opinione reli- cta. Die ſequenti in Cathedrali omnium lacrymis, & Pauperum vocibus patrem ſuum depoſcentibus elatus, celebrata Miſſa per Succeſ- ſorem Ioannem Emum, & lauda- tus ab erudito Laurentio Biſſo Cle- rico Regulari Theatino, in arca plumbea clauſus, Ante aram maxi- mam in Fpiſcopali ſepulchro ad præ- ſcriptum Conciliorum Provincia- lium Mediolanenſium ędificato, tu- mulatus fuit.

LXX. Ioannes huius nominis Se- ptimus ex Familia Ema Patritia Ve- neta ob ceſſionem Ioannis Baptiſtæ Milani Anteceſſoris à Paulo Papa Quinto electus die 8. Aprilis 1611, & declaratus Pontificius Aſſiſtens, die 4. Octobris eiuſdem anni poſſeſ- ſionem cepit poſt privatum ingreſ-

ſum exceptus nomine Civitatis ab Equitibus, & Iuriſconſultis Ludovico Auguſto, & Scipione Boſello. Viſitationi Diæceſis incumbens, plures Eccleſias dedicavit, & maximè die 14. Iulij Eccleſiam Parochialem Nonæ in Valle Decia, cum antea die 13. eiuſdem & 12. dedicaſſet Parochiales Teveni, & Barzeſti ibidem. Studuit unioni, & concordiæ Capitulo Cathedralis neceſſariæ pro litium exſtinctione, & fabrica novæ Cathedralis, eòque res devenit, vt die 26. Martij 1614. in actis Domini Georgij de Vavaſſoribus Epiſcopali approbatione, & decreto conventum fuerit in pleno Capitulo in Aula Epiſcopali adunato, de ſupprimendis Congregationibus Sāctorum Vincentij, & Alexandri, & reſtituendo antiquæ unitati Capitulo; verum quia differebatur certis conditionibus, & expectativis executio, nec deerant ex Canonicis acerrimi contradictores, præte-

Digitized by Google

texentes relinquendum non eſſe titulum Sancti Vincentij, tractatus, & labores Epiſcopales ceſſerunt in irritum. Bona Epiſcopalis Menſæ æconomica cura, & ædificiorum augmento amplificavit. Eccleſiam Cathedralem argenteis pluribus candelabris ſtemmate ſuo inſignitis, & adhuc extantibus ornavit. Synodum Diæceſanam utilibus decretis anno 1613. celebravit. Accademiam ex Gentilitio titulo Emam in Seminario inſtituit, & liberaliter perpetuo cenſu dotavit. Monaſterij Monialium Ordinis Sancti Benedicti cura ſua fundati in Oppido Gandini Eccleſiam Divo Carolo Boromeo dedicavit, & poſt undecimum annum regiminis, dùm Venetijs moraretur, obijt die 16. Octobris 1622.

LXXI. *Federicus* huius nominis Secundus ex Patritia Veneta Familia *Cornelia* Apoſtolicę Cameræ Cleri-

Digitized by Google

ricus, Magnus Cypri Commendator, & Ioannis Venetiarum Ducis Filius, die 20. Menſis Martij 1623. à Gregorio Decimo Quinto electus, die 21. Decembris ſolemnem adijt *Bergomenſis* Eccleſiæ poſſeſſionem, comitantibus nobilibus Equitibus quingentis, & pluribus Curribus Vrbium Brixiæ, & *Bergomi*. Ab ingreſſu totus fuit in reparanda Eccleſiaſtica diſciplina. Die 29. Ianuarij 1626. ab Vrbano Octavo in Sacrum Cardinalium Collegium cooptatus, Civitatem *Bergomenſem* implevit lætitia, à Conſilio Vrbis mille aureis, vulgo Zecchinis donatus. Viſitationem Diæceſis, quam ceperat, ſtrenuè proſecutus eſt, in qua præcipuà memoranda venit viſitatio localis, & perſonalis Cathedralis Eccleſiæ ſumma diligentia peracta, vt ex actis eiuſdem patet. Sacrarium Cathedralis multa ſupellectili ſacra ad vſum Miſſarum privatarum, & ſolemnium,

&

Digitized by Google

& Altarium antependijs auxit; die 8. Februarij 1627. poſt vix quadriennalem Epiſcopatum ad Sedem Vicentinam ab Vrbano Octavo translatus vacantem per obitum Dionyſij Delfini, indeq; reluctans creatus Venetus Patriarca, quod poſtremum munus aliena voluntate ſuſceperat, ſua depoſuit, & electo tumulo ante Aram Divæ Tereſiæ in Eccleſia Sanctæ Mariæ de Victoria Carmelitarum Excalceatorũ, obijt Romæ anno 1653. ætatis ſeptuageſimo quarto.

LXXII. *Auguſtinus Priulus* Patritius Venetus, Antonij Reipublicæ Ducis filius, Mathæi Cardinalis Frater, Abbas Vangaditiæ die 8. Februarij 1627. ab Vrbano Octavo electus, & Sacelli Pontificij Aſſiſtens declaratus, die 24. Februarij poſſeſſionem *Bergomenſis* Eccleſiæ cepit per Procuratorẽ Marcum Antonium Capram Vicarium ſuum deſignatum, & 28. Octobris eiuſdem

anni

Digitized by Google

anni præſens adfuit curæ Paſtorali ſubeundæ die 4. Maij 1628 ; & duobus in ſequentibus diebus Synodvm habuit omnium *Bergomenſium* ampliſſimam, ſive decretorum multitudinem ex Provincialibus Concilijs, alijſque Prædeceſſorum ſancitis ſpectes, ſive ſtyli candorem, & aptiſſimum titulorum, & capitum ordinem, quæ pluribus Epiſcopis, & Diœceſibus rectè formandæ Synodi norma fuit, & eſſe poterit. Ingenio ad omnia aptiſſimo præditus Auguſtinus magna meditabatur, cum ingruente contagioſa lue anno 1630. petijt Abbatiam ſuam in agro Patavino Vangaditiam, vbi die 4. Octobris 1632, Epidemia correptus, obijt, & ibidem ſepultus iacet.

LXXIII. *Aloyſius* huius nominis Tertius ex Patritia Veneta Familia *Grimana* die 10. Ianuarij 1633. ab Vrbano Octavo electus, privata poſſeſſione per Procuratorem capta, regi-

regimen deinde ipſe adijt circà Menſem Auguſti eiuſdem anni. Palatium Epiſcopale ornavit, Pulpitum ligneum in Cathedrali conſtruxit, duas Synodos habuit, primam 4. Iunij 1636, ſecundam 17. eiuſdem anni 1648, in quibus plurima vtilia decreta leguntur, quæ tamen in ea parte, quæ Regulares reſpiciunt multum negotij, & litium ipſi ſtatuenti excitarunt. Podagra impeditus multum vacavit ab Epiſcopalibus functionibus, & anno 1656, cùm à pluribus annis Venetijs moraretur, die 4. Decembris poſt vigeſimum tertium impletum regiminis annum exceſſit, relicta plurima ſerica ſupellectili ad vſum Sacrarij Cathedralis Eccleſiæ, & Monaſterij Sanctæ Gratæ, ætatis ſuæ ſupra ſeptuageſimum.

LXXIV. *Gregorius* Secundus ex Patritia Veneta Familia *Barbadica*, natus Patre Ioanne Frãciſco Senatore ſapientiſſimo anno 1625. Adole-

leſcens profectus in Germaniam cum Aloyſio Contareno ad tractatum Oſnabrugenſem, & Monaſterienſem pro Pace nomine Sereniſſimæ Reipublicæ Venetæ Legato, vt ſub verſatiſſimo Patritio tyrocinium faceret. Inijt cum Fabio Chyſio, Nuncium Apoſtolicum ibidem agente, familitariatem, à quo intento magni animi robore defenſioni Iurium Eccleſiaſticorum, & Fidei, & Religionis negocij, cognitus eſt iuvenis paris fortitudinis, & cordis ad magna pro Religione ſubeunda nati. Dimiſſis Ordinum Comitijs Monaſterij anno 1648. Belgium, & Gallias peragravit. Publicis Muneribus in Patria aliquantiſue detentus, eodem ferè tempore in Archigymnaſio Patavino ſuſcepta iuriſprudentiæ laurea, & obtento eiuſdem Cathedralis Canonicatu, Sacræ Militiæ nomen dedit. Sub initia Pontificatus prædicti Fabij Chyſij, quem ſub nomine Alexan-

xandri Septimi adoravit Orbis, Romam venit; vbi creatus Vtriuſque Signaturæ Referendarius, & Prælatus domeſticus, mox die 9. Iulij 1657. ab eodem Pontifice electus *Bergomenſis* Epiſcopus, die 2. Septembris eiuſdem privatam poſſeſſionem cepit per procuratorem Rodulphum Roncallum *Bergomenſem* Archidiaconum, & poſt prodromam Gregi, & Eccleſiæ ſuis elegantem ſimul, & efficacem Epiſtolam, adfuit ipſe die 27. Martij 1558. declaratus Pontificij Sacelli Aſſiſtens. Cepit ſtatim Clerum, & Populũ ad ſtudia pietatis excitare, ideoq; prima Decembris 1658. in confeſſione ſub Choro Cathedralis erexit Oratorium, pro ferventi orationis, & voluntariæ flagellationis exercitio, quo ſingulis diebus Dominicis poſt Veſperas adſtante Epiſcopo, Canonicis, & præcipuis Civibus, & præmiſſa ſeria de rebus ęternis concione, animi ad Sacra-

cra-

cramentorum frequentiam, & opera pœnitentiæ inflammarentur. Incepta Vrbana Viſitatione enucleata, eaque per plures menſes promota, die 5. Aprilis 1660. *Gregorius* S. R. E. Presbiter Cardinalis tituli Sancti Thomæ in Parione ab eodem Pontifice renuuciatus. Nuncium promotionis ſuæ die 10. eiuſdem Menſis recepit, & die 12. ſolemnes gratulationes cum ſignis Vniverſorum lętitiæ ignibus publicis, & feſtivis in Civitate, pluribuſque locis Diębceſis excitatis. Die 16. eiuſdem gratulatorium munus Scutorum mille à Civitate, & ducentorum à Capitulo recepit. Ab Eminentiſſima dignitate nihil elatus, Paſtoris partes ardentius impleturus verbo, & exemplo collapſa reſtaurare, eliſa conſolidare, infirma curare, longa, & operoſa viſitatione Montanæ Diæceſis ſategit, adeò vt in Archivio Episcopali numerentur ſex volumina magnæ

mo-

Digitized by Google

molis actorum in eadem Viſitatione. Die prima Septembris 1660 celebravit Synodum Diœceſanam, cui non ſolum adeſſe voluit Titulatos de iure obligatos, verum etiam Sacerdotes omnes unico dempto pro qualibet Parochia ad Infirmorum miniſteria, quo conventu egregijs monitis, & concionibus diſciplinæ Eccleſiaſticæ curam mirè excitavit; decreta tamen non edidit, eo quod Capitulum prætendiſſet nulla ob non præhabitum eiuſdem conſilium. Loco decretorum edidit collecta in unum volumen omnia Synodalia Sancita Prædeceſſorum Antiſtitum anno 1661, quibus oſtendit nihil novi indigere Eccleſiæ *Bergomenſis* integrum regimen, ſi rectè ſerventur Maiorum placita. Cæterum breviſſimo ſex annorum Pontificatus intervallo multa complexus Eccleſiæ Anteceſſoris ægritudine, longaque abſentia deformatæ novam faciem induit. Clericos non

Digitized by Google

niſi literis, & morum integritate diu probatos ſacris admovit. Seminarium plurium Titulorũ Beneficialium acceſſione ditavit, excitata in eodem, una cum ſtudijs, ad Divi Caroli normam diſciplina. Optimi Paſtoris partes ergà Caronicos implevit, quos initio reluctantes ad ſuas leges, earum, quas Divus Carolus ſæculo antè in Viſitatione *Bergomenſis* Cathedralis dederat inſtauratrices, placidè compoſuit. Totius Cleri mores menſtruis Congregationibus tum Vrbanis, tum Diæceſanis, ſpiritualibus Divi Ignatij exercitationibus, ac præcipuè exemplo ſuo, ſuorumque Aulicorum, quos delectos habere ſemper ſtuduit, ad pietatem inſtruxit. Populum demum univerſum eximia liberalitate in Pauperes, humanitate in omnes, facili cunctorum ad eum acceſſu, & litium, & rixarum componendarum ſtudio, in conciliandis Civium animis dexte-

te-

Digitized by Google

teritate, Paſtoralium concionum frequentia, conformavit. Anno 1654. initio Aprilis ab eodem Alexandro Septimo ad Patavinam Sedem tranſlatus, Cathedrali *Bergomenſi* reliquit ſerica omnium colorum indumenta pro Throno Epiſcopali, & Thenſis in Choro erigendis. In Patavino Solio ſic vixit, vivitque, vt inde magno Purpuratorum ſuffragantium numero, & univerſa Chriſtiana Republica plaudente, pluries nominatus, & quæſitus ad Orbis Clauum regendum in Quirinali, nullum expertus ſit magis exaltationi ſuæ adverſantem, quam ſe ipſum.

LXXV. *Daniel Iuſtinianus* Patritius Venetus natus anno 1615. ex Petro inter primos Reipublicæ Patres, & Familia Atavis Cæſaribus *Iuſtinianis* edita poſt adoleſcentiam in Archigymnaſio Patavino omni eruditione cultam in Patria per omnes honorum gradus ad Senato- *Daniel Epiſc. Vivens Anno 1692.*

riam dignitatem evectus, in ea vixit ad ætatis annum 48. ſumma morum innocentia, Reipublicæ ornamento, & Illuſtriſſimæ Domus ſuę gloria opibus, & dignitatibus undique cumulatæ. Poſt obitum Hieronymi Fratris Oratoris ad Apoſtolicam Sedem magno mærore tàm Romanæ, quam Venetæ Aulæ immatura morte ſublati, & proprijs, & fraternis, Maiorumque egregijs factis vocabatur ad maximam in Republica honorum meſſem, cum omnia Religioſæ humilitati poſthabuit, & regale Sacerdotium cunctis Sęculi incrementis antetulit. Electus Ducalis Eccleſiæ Sancti Marci Primicerius, vix ſemeſtre ſpatium impleverat in eo munere, cum uacante per translationem ad Patavinam Sedem Gregorij Cardinalis Barbadici *Bergomenſi* Eccleſia, ſtatim à ſapientiſſimo, & literatorum amantiſſimo Pontifice Alexandro Septimo in eius Sponſum, & Recto-

Digitized by Google

ctorem deſtinatus fuit. Recepit à Capitulo *Bergomenſi* gratulatorias literas die 23. Aprilis 1664. quibus humaniſſimè, ſuaviterque reſcripſit, reſcriptumque Capituli Tabularium inter Cimelia ſervat. Bullis electionis expeditis ſub data 23. Iunij, quibus vitæ munditia, ac morum honeſtate præcipuè commendatur, die 24. ſubſequenti in Eccleſia Sancti Marci Romæ à Cardinali Ottobono, poſteà Summo Pontifice Alexandro Octavo, conſecratus die 22. Auguſti eiuſdem anni poſſeſſionem cepit privatam per Ioannem Baptiſtam Lavezarium *Bergomenſem* Canonicum, ipſeque adfuit die 27. Ianuarij 1665. Epiſcopalem nactus adminiſtrationem, & menſam ferendis impoſitis plurium penſionum oneribus imparem, adeò cura ſua, & privato patrimonio erexit, vt nihil deſiderandum reliquerit Gregibus Pauperũ, & Vrbis, & Diæceſis, quos effuſa

 libe-

liberalitate ſemper alvit nulli parcior, quam ſibi. Bona Epiſcopalis Menſæ magna ex parte inculta providiſſimè ad culturam, & fructum reduxit, ut creſcente cenſu, pinguior, pro vt præſtitit, ſemper Ægenis augeretur annona. Puellas impudicitiæ Baratro proximas honeſtis viris iungere, vel integra numerata dote, vel maximè aucta ſemper ſtuduit. Diæceſim montibus aſperam luſtrare ſingulo ferè biennio, nullo ætatis in ſenium vrgentis reſpectu antiquiſſimum habuit. Examinibus vacantium Parochiarum, & aſſumendorum ad Sacros Ordines Clericorum adeſſe, non delegata moleſtiſſima cura, ſemper conſuevit, & perpetuam in Diæceſi ſua reſidentiam, adeò rigidè coluit, vt in 27 annorum hucuſque actorum regimine, nunquam abſentiam trimeſtrem, à Sacro Concilio Tridentino Pontificibus permiſſam, ſibi toleraverit. Pri-

mis

Digitized by Google

mis Epiſcopatus ſui annis, accitis è Societate Ieſu ferventiſſimis Miſſionarijs Vrbem, & Diœceſim Viſitationibus cum fructu ſuſcipiendis diſpoſuit, & Clericorum, & Sacerdotum mores frequentiſſimo vſu ſpiritualium exercitiorum, annis ſingulis, ſæpè ſepius excolere, ſolemne habuit. Seminarij augmentum adeò cordi habuit, vt totus in eius cura viſus ſit, delectis ſemper optimis Rethoricæ Profeſſoribus, & Gramaticæ Magiſtris, & auditis bis in Anno indefeſſa patientia ſingulis cuiuſque Claſſis, etiam infimę Diſcipulis. Eiuſdem Seminarij fabricam amplificavit, cenſum aggregatis duobus beneficij ità auxit, vt quot annis, gratis admiſſis pluribus Egenis adoleſcentibus, emerſerint varia ingenia, quorum obſtabat virtutibus res anguſta Domi. Numerus Alumnorum ſolitus quinquaginta Clericis limitari, adeo Præſide *Daniele* crevit, vt modo

ad centum, & ſupra Clerici Semi-
narienſes habeantur. Latinæ elo-
quentiæ Studiis Scholam Grecam
adiunxit, quoſque in ſpem excel-
lentis literaturæ adoleſcere agnovit,
collatis liberaliter muneribus, &
ſepè Eccleſiaſticis etiam titulis, &
redditibus animavit. Evecto ad pri-
mam Sereniſſimæ Reipublicæ Du-
calem, ſimulque Regiam Dignita-
tem Marco Antonio Fratre, olim
Equite, & apud Galliæ Regem
Oratore, Arma Veneta in Pelopo-
neſso, & Albania crebris palmarum
manipulis benedixit Dominus;
ideoque communi Fidei, & Patriæ
cauſæ intentus *Duniel*, quam victu
parciſſimo, nihil interim minuta
perpetua in Pauperes miſericordia,
cumularat pecuniam hilariter Æra-
rio Publico effudit, provt etiam
noviſſimè plurimam in promovēda
Divi Laurentij Iuſtinianis Gentilis
ſui deſiderata Apotheoſi. Synodos
tres frequentiſſimas celebravit,
pri-

primam 15. Maij 1668, Secundam 5 Iunij 1679, Tertiam 28 Aprilis 1687, Quarum conſtitutiones modeſtiæ Eccleſiaſticæ reparatrices legere eſt, in quibus etiã auditus eſt avidiſſimè paſtorali ſimul, & maieſtate, & efficacia perorare. Vocatus à Sanctiſſimo Innocentio XI. ad opulentiorem Vicentinæ Eccleſiæ Sedem anno 1683, omnem movit lapidem, ne à dilectiſſima Sponſa ſua divelleretur, & pro conſtanti, humilique recuſatione ære perennius elogium reportavit à Sanctiſſimo Innocentio, laudatus eius iuſſu literis Cardinalis Alderani Cybo. Monaſteria duo Sanctimonialium fundavit, vnum Sancti Petri de Tertio 1676, aliud Sanctę Trinitatis de Serina 1677. Sacras Ædes plurimas Sæculares, & Regulares dedicavit. Eccleſiam ære proprio ſvb Sanctiſſimæ Triadis titulo excitavit, & ſacra dotavit ſupellectile in Caſtro de Gavarno, nullaque

que

ad centum, & ſupra Clerici Semi-narienſes habeantur. Latinæ eloquentiæ Studiis Scholam Grecam adiunxit, quoſque in ſpem excellentis literaturæ adoleſcere agnovit, collatis liberaliter muneribus, & ſepè Eccleſiaſticis etiam titulis, & redditibus animavit. Evecto ad primam Sereniſſimæ Reipublicæ Ducalem, ſimulque Regiam Dignitatem Marco Antonio Fratre, olim Equite, & apud Galliæ Regem Oratore, Arma Veneta in Peloponeſso, & Albania crebris palmarum manipulis benedixit Dominus; ideoque communi Fidei, & Patriæ cauſæ intentus *Duniel*, quam victu parciſſimo, nihil interim minuta perpetua in Pauperes miſericordia, cumularat pecuniam hilariter Ærario Publico effudit, provt etiam noviſſimè plurimam in promovēda Divi Laurentij Iuſtinianis Gentilis ſui deſiderata Apotheoſi. Synodos tres frequentiſſimas celebravit,

pri-

Digitized by Google

primam 15. Maij 1668, Secundam 5 Iunij 1679, Tertiam 28 Aprilis 1687, Quarum conſtitutiones modeſtiæ Eccleſiaſticæ reparatrices legere eſt, in quibus etiã auditus eſt avidiſſimè paſtorali ſimul, & maieſtate, & efficacia perorare. Vocatus à Sanctiſſimo Innocentio XI. ad opulentiorem Vicentinæ Eccleſiæ Sedem anno 1683, omnem movit lapidem, ne à dilectiſſima Sponſa ſua divelleretur, & pro conſtanti, humilique recuſatione ære perennius elogium reportavit à Sanctiſſimo Innocentio, laudatus eius iuſſu literis Cardinalis Alderani Cybo. Monaſteria duo Sanctimonialium fundavit, vnum Sancti Petri de Tertio 1676, aliud Sanctę Trinitatis de Serina 1677. Sacras Ædes plurimas Sæculares, & Regulares dedicavit. Eccleſiam ære proprio ſvb Sanctiſſimæ Triadis titulo excitavit, & ſacra dotavit ſupellectile in Caſtro de Gavarno, nullaque

Digitized by Google

que inſignis in Dięceſi Parochialis ſuo tempore ędificijs renovata cernitur, cui plurimam de ſuo pecuniam non contulerit. Multas erexit de novo Parochiales; Immortalem litem in Valle Decia inter Oppida Vici Maioris, & Minoris à Sęculis gliſcentem, vnione Parochialis Sanctę Marię Plebanę Eccleſię divi Petri in ſitu commodiori conſtruendę, extinſit, cui ſedandæ irrito conatu ſtuduerāt plurimi Anteceſſorum, & præcipuè Cardinales Cornelius, & Barbadicus. Doctrinæ Chriſtianæ exercitio addictiſſimus, & Viſitationibus, & præmiorum largitionibus, & perpetua aſſiſtentia ſupremæ Vrbanæ Congregationi, ſingulis menſibus haberi ſolitæ, in tàm neceſſario Chriſtianę ſaluti ſtudio cęteris omnibus pręluxit. Pręconiorum ſummam complectar, ſi tollens manum de tabula notavero eius tandem opera indulſiſſe miſericordiarum Patrem

Vnio-

Vnionem Capituli Cathedralis Eccleſiæ omnium Capitularium conſenſu, ſuppreſſis antiquis binis Canonicorum Congregationibus in unum corpus, Patrimonium, Chorum, & Collegium Sancti Alexandri, prout erat antè Beatum Adalbertum Carimalum, quæ ſolemni inſtrumento die 4. Novembris 1689. in Aula Epiſcopali, & cum Epiſcopali decreto, iuxtà conceſſionem à Sanctiſſimo Innocentio XI. factam Brevi 2 Iunij 1688. ab eodem *Daniele Apoſtolico Commiſſario* executo, die 18. Augusti eiuſdem, ſtipulata fuit, dedicata ab eodem ſolemniter antiqua Sancti Vincentij Eccleſia ſub ſolo titulo Sancti Alexandri ipſa die 4. Novembris 1689, & numerata ab eodem ingenti pecunia pro novæ Cathedralis auguſta fabrica, cuius primum poſuerat lapidem die 23. Iunij eiuſdem anni. Hinc ablata rixarum, & diſcordiarum ſcaturigine,

gine, omnium ſupra ſpem aurea pax floret, nec, vt vnionis deſperatione prędixerat hac de re in Italia Sacra Vghelius, *Canonici Bergomenſes laborabunt ſemper in vanitatibus ſuis*. Quæ omnia cum ſuperent pręteritorum ſęculorum expectationem, & futurorum admirationem, & omniū Anteceſſorum Antiſtitum, & etiam Sanctorum conatus, Lectori ſufficiant de *Daniele Iuſtiniano* ætatem 76 annorum viribus vegetis ſtrenuè agente, cuius pietati, religioni, miſericordię, & manſuetudini turba Pauperum, in altiſſimis audiri ſolita plenitudinem dierum, & ſerum interitum enixè precatur; Nec alia plura addere potuit, qui Epitomen texere inſtituit, non Volumen Hiſtorię Martinus Antonius Guerrini S. T. & I. V. D. Canonicus Cathedralis *Bergomenſis*.

BIBLIOTECA VITTORIO EMANUELE IN ROMA

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google